

OBRANA

**100 rokov
bratislavskej posádky**

Téma:

Vianoce v službe vlasti

**Rozhovor s ministrom obrany
Petrom Gajdošom**

Beh vojnových veteránov

Pri príležitosti Medzinárodného dňa vojnových veteránov sa 11. novembra na vojenskom cintoríne v Bratislave-Kopčanoch uskutočnila pietna spomienka na obete vojnových konfliktov. Súčasťou podujatia bol siedmy ročník Behu na počesť vojnových veteránov. Na 5,2 km trati štartovalo takmer dvesto bežcov. Z mužov bol najrýchlejší René Valent (17:15,0), zo žien Mária Danečková (20:44,0). Časť vojakov pretekala aj s výstrojom, so zbraňou a v poľnej uniforme. V tejto kategórii zvíťazili príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny rotný P. (19:15,0) a kapitánka Sylvia Šebastian (23:49,0). Pamiatku vojnových veteránov si behom uctili aj študenti. Spomedzi športovcov – príslušníkov Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica, boli najrýchlejší chodec Miroslav Úradník (18:45,0) a biatlonistka Anastasia Kuzminová (20:44,0). „Samozrejme, aj v našej rodine bol vojnový veterán – môj dedko Vasilij Pavlovič Sidorov, ktorý prežil hrôzy druhej svetovej vojny,“ spomenula olympijská víťazka. Dodala: „Naša rodina bola na neho nesmierne hrdá – aj preto som rada, že som mohla i prostredníctvom tohto behu vyjadriť úctu vojnovým veteránom.“

(pv)

Foto: Ivan Kelement

OBSAH:

4 Deň červených makov

8 Slovenský štít 2019

13 Nevídaná záchrana vojaka

14 Medzinárodné cvičenie záchranárov Fire Rescue

16 Rozhovor s ministrom obrany Petrom Gajdošom

18 TÉMA: Za hranicami všedných sviatkov

28 MiG-19 rýchlejší ako zvuk

31 Amerika sa vracia ku kormidlu

32 Bratríci na Slovensku

34 Logisti zabezpečujú nevyhnutné „maličkosti“

36 Storočnica bratislavskej posádky

38 Tri medaily z Armádnych svetových hier

44 Zvíťazme nad chrípkou!

František Rábek
biskup – ordinár Ozborených
síl a ozbrojených zborov SR

Nech vám Boží Syn, ktorý sa stal človekom, dáva silu, aby ste aj túto obeť prinášali v službe pokoju, ktorý On priniesol na svet a ktorý je predpokladom všetkého ostatného dobra.

Nech vás sprevádza Božie požehnanie počas Vianoc i počas celého nového roka!

Nemecký evanjelický kňaz Friedrich von Bodelschwingh nám zdôrazňuje: „Keby sa Kristus hoci aj tisíckrát narodil v Betleheme, ale ani raz v našom srdci, budeme stratení.“ V Jeho príchode je akoby nová príležitosť vykročiť za svetlom, zbavujúc sa všetkého temného a často nepochopiteľného v nás. Šanca na zmenu seba aj vzťahov v rodine a medzi kolegami na pracovisku. Určite to chce odvahu nechať sa Ním premeniť. Ale ak sa Ním necháme viesť v dôvere, nenechá nás v úzkych prídlho, stále bude s nami aj s našimi druhými. Veď nám to sľúbil: „Ajhľa, ja som s vami po všetky dni, až do konca sveta.“ Vianoce s Jeho prítomnosťou v rodine, ako aj s premenou k lepšiemu prajem vám všetkým, vašim rodinám, vašim blízkym aj priateľom a známym. Požehnané vianočné sviatky!

plk. Marian Bodolló
generálny duchovný
ekumenickej pastoračnej
služby v Ozborených silách SR
a ozbrojených zboroch SR

Mesačník Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk

www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk

NA TITULNEJ STRANE: Výcvikový rok vyvrcholil cvičením Slovenský štít 2019

Foto: Ivan Kelement

Nedostali ste Obranu?

Ozviť sa nám na telefón 0960 31 29 84 alebo na mail obrana@mod.gov.sk

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXVII. • č. 12/2019 • Redakčná uzávierka 18. 11. 2019 • Do výroby zadane 22. 11. 2019 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 17 21, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Vedúca vydania: Mgr. Veronika MÁTUŠOVÁ, tel.: 0960 31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslávské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Sviatok červených makov

11. novembra sme si pripomenuli Medzinárodný deň vojnových veteránov, známy tiež ako Deň červených makov.

Deň vojnových veteránov sa pripomína celosvetovo 11. novembra. Dátum bol vybraný symbolicky, pretože v tento deň v roku 1918 vo vlakovom vozni v Le Francport pri severofrancúzskom meste Compiègne podpísali prímerie spojenci a Nemecko, čím sa na západnom fronte skončili boje prvej svetovej vojny.

Príslušníci Ozbrojených síl SR v Bratislave, Prešove, Rožňave, Trenčíne, vo Zvolene či v Žiline pri tejto príležitosti opäť rozdávali červené maky – symbol Medzinárodného dňa vojnových veteránov – spolu s informačnými letákmi o histórii a význame tohto dňa. V súčasnosti je na Slovensku evidovaných 8 132 vojnových veteránov, z toho 8 024 novodobých a 108 z obdobia druhej svetovej vojny.

Bratislava

Minister obrany SR Peter Gajdoš si 7. novembra pripomenul hrdinstvo vojnových veteránov a zároveň vzdal úctu všetkým, ktorí prišli o život počas oboch svetových vojen. „Každá vojna v dejinách nezvratne poznačila ľudstvo. Muži na frontoch verili, že to, čo zažívajú, nemôže byť trvalé a raz sa vrátia k svojim rodinám. No ako dnes vieme, pre milióny z nich zostala táto túžba iba nesplneným snom. A práve ich pamiatku si pripomíname.“

„Muži na frontoch verili, že to, čo zažívajú, nemôže byť trvalé a raz sa vrátia k svojim rodinám. No ako dnes vieme, pre milióny z nich zostala táto túžba iba nesplneným snom.

A práve ich pamiatku si pripomíname.“

Peter Gajdoš
minister obrany SR

povedal počas pietnej spomienky pri Pamätníku príslušníkov západného odboja na Šafárikovom námestí v Bratislave. Pamätnou medailou ocenil pani Ailsu Domanovú (na fotografii hore) a in memoriam aj brig. gen. Milana Píku.

Zástupca veliteľa Vzdušných síl OS SR brigádny generál Róbert Kleštinec sa v nedeľu 10. novembra pri príležitosti Dňa vojnových veteránov zúčastnil na pietnej spomienke v Bratislave-Čunove pri pamätníku padlých britských letcov, ktorí zahynuli cez druhú svetovú vojnu. Veľvyslanec Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Andy Garth vyzdvihol pôsobenie slovenských letcov a ďalších vojakov čs. jednotiek cez druhú svetovú vojnu v Británii, ako aj súčasnú spoluprácu.

Medzinárodný deň vojnových veteránov si rezort obrany pripomenul 11. novembra na vojnovom cintoríne v bratislavskej mestskej časti Petržalka-Kopčany pietnou spomienkou venovanou obetiam oboch svetových vojen a všetkých vojnových konfliktov. Veteránom za rezort obrany vzdali úctu štátny tajomník Marián Saloň a generálny tajomník služobného úradu Ján Hoľko. Súčasťou podujatia bol tradične Beh na počesť vojnových veteránov.

Trenčín

Počas prvej svetovej vojny vzniklo na území dnešného Slovenska množstvo vojnových cintorínov, na ktorých sa nachádza 23 316 vojnových hrobov. Vojnový cintorín v Trenčíne-Kubrej, kde leží 771 vojakov deviatich národností, je však výnimočný. Nachádza sa v priestoroch muničného skladu. A tohto roku ho vyhlásili za národnú kultúrnu pamiatku. O jeho rekonštrukciu sa zaslúžil Klub generálov Slovenskej republiky, najmä generálporučík v. v. Pavel Honzek, v spolupráci s Vojským historickým ústavom. Jeho zásluhu vyzdvihol vo svojom príhovore pri 101. výročí skončenia prvej svetovej vojny aj brigádny generál Slavomír Staviarský. Na pietnej spomienke nechýbali predstavitelia velenia Ozbrojených síl SR, vojenského diplomatického zboru, Trenčianskeho samosprávneho kraja a mesta, vojenski veteráni, občania a pozostalí. V delegácii Klubu generálov SR, ktorú viedol generálmajor v. v. František Blanárik, boli aj bývalí náčelníci generálneho štábu generál v. v. Milan Cerovský a generálporučík v. v. Peter Vojtek.

Martin a Mikuláš

Zväz vojakov SR – klub Martin-Podháj v spolupráci s mestom Martin, klubom výsadkárov a oblastným výborom Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov aj tento rok organizovali Deň červených makov. Pietny akt sa uskutočnil na Partizánskom cintoríne v Martine-Priekope. Zúčastnili sa na ňom vojnoví veteráni, príslušníci Ozbrojených síl SR, predstavitelia mesta Vrútky i Martina. Za Zásobovaciu základňu II. Martin vzdal hold všetkým padlým vojnovým veteránom veliteľ základne plukovník Marián Filip, ktorý je novodobý vojnový veterán.

Slovenským vojnovým veteránom pred rokom odhalili pomník v Liptovskom Mikuláši, pri ktorom si teraz Únia vojnových veteránov pripomenula pamiatku päťdesiatich ôsmich príslušníkov slovenských ozbrojených síl, ktorí od vzniku republiky zahynuli v zahraničí. Na pomníku sú mená tých, ktorí padli v boji, ale aj tých, ktorí zahynuli pri nehode, v dôsledku choroby alebo pri leteckom nešťastí.

Únia vojnových veteránov 11. novembra 2019 odovzdala pamätne medaily vdovám po príslušníkoch ozbrojených síl, ktorí zahynuli v zahraničí, práve pri pomníku, ktorý je v Liptovskom Mikuláši vedľa najväčšieho vojenského cintorína príslušníkov 1. čs. armádneho zboru.

Poluvsie, Šaľa, Kremnička

Pamiatku padlých všetkých vojnových konfliktov si uctili aj pri pamätníku Jozefa Gabčíka v Rajeckých Tepliciach-Poluvsí. Zástupcovia Asociácie pre zachovanie pamiatky československých veteránov v Spojenom kráľovstve zároveň odhalili slovensko-anglickú verziu informačnej tabule o Gabčíkovi.

Deň vojnových veteránov a pietna spomienka pri príležitosti 101. výročia ukončenia prvej svetovej vojny pri Pamätníku obetiam vojen v pondelok odštartovali Týždeň slobody v Šali.

Spomienkové podujatia sa konali tiež pri rekonštruovanom Pamätníku obetiam fašizmu v banskobystrickej časti Kremnička a na mnohých ďalších miestach Slovenska.

(kod)

Foto: Ivan Kelement,
Jozef Žiak, TASR

Štandarda vojenských policajtov

V priestoroch Pamätníka Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici prevzal riaditeľ Vojenskej polície plk. Michal Migát z rúk štátneho tajomníka Ministerstva obrany SR Mariána Saloňa štandardu riaditeľa Vojenskej polície. Štandarda je ocenením za dlhodobú prácu a úsilie príslušníkov Vojenskej polície. Marián Saloň pri tejto príležitosti vyzdvihol prácu príslušníkov Vojenskej polície a vysokú úroveň profesionality počas plnenia ich úloh a povinností. „Štandarda riaditeľa Vojenskej polície je symbolom hrdosti, profesionality, úcty, ocenenia práce a zároveň aj príslušnosti k Vojenskej polícii,“ povedal riaditeľ Vojenskej polície plk. Michal Migát, ktorý za udelenie štandardu poďakoval a zároveň pripomenul, že je záväzkom pokračovať v budúcnosti v kvalitnom plnení úloh i v rozvíjaní národných a vojenských tradícií.

Text a foto: Jozef Žiak

Výročie prijatia Deklarácie

Minister obrany Peter Gajdoš si na Námestí M. R. Štefánika v Bratislave spolu s členmi vlády na čele s premiérom Petrom Pellegrinim pripomenul 101. výročie prijatia Deklarácie slovenského národa. V tejto súvislosti vyzdvihol jej hodnoty, ako aj nadčasovosť. „Deklarácia slovenského národa bola hrdým vyjadrením identity Slovákov a ich odhodlania postaviť sa za slobodu, nezávislosť a vytúžený mier. Vzhľadom na okolnosti išlo o odvážny krok, ktorý si zaslúži našu pozornosť aj dnes,“ uviedol minister obrany Peter Gajdoš. Dôstojný priebeh pietneho aktu zabezpečili príslušníci Čestnej stráže Ozbrojených síl SR a orchester Vojenskej hudby OS SR.

Foto: Ivan Kelement

Výstava o Štefánikovi

Minister obrany Peter Gajdoš sa v priestoroch Bratislavského hradu zúčastnil na slávnostnom otvorení výstavy s názvom Milan Rastislav Štefánik, generál – osloboditeľ. Pri tejto príležitosti vyzdvihol význam expozície, vďaka ktorej sa o živote a diele generála Štefánika môže viac dozvedieť široká verejnosť. Zároveň ocenil prácu odborníkov a historikov, ktorí sa na príprave výstavy podieľali. Výstavu pripravilo Slovenské národné múzeum v spolupráci s Vojenským historickým ústavom pri príležitosti 100. výročia úmrtia generála Štefánika a 140. výročia jeho narodenia, ktoré si Slovensko pripomenie budúci rok.

Otvorili Jakubiansku cestu

Rekonštruovaná Jakubianska cesta zabezpečí prístup k lesným pozemkom v lokalite katastrálneho územia Jakubany. Do užívania ju slávnostným prestrihnutím pásky odovzdali minister obrany SR Peter Gajdoš a riaditeľ odštepného závodu Kežmarok Vojenských lesov a majetkov SR, š. p., Michal Dudák. Rekonštrukciu realizoval práve štátny podnik Vojenské lesy a majetky ako správca komunikácie. Zo strany rezortu obrany ide o ústretový krok voči pôvodným majiteľom pozemkov v bývalom Vojenskom obvode Javorina.

Pamiatka zosnulých

Zamestnanci rezortu obrany a príslušníci Ozbrojených síl SR si pri príležitosti Svätka všetkých svätých uctili pamiatku zosnulých kolegov a profesionálnych vojakov. Spolu s vedením rezortu im pri Pamätníku zmierenia venovali pietnu spomienku. Vzápätí v Sieni slávy vzdali úctu aj 58 profesionálnym vojakom, ktorí zahynuli pri plnení úloh počas nasadenia v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

Staronový rektor

Rektorom Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši sa opäť stal Jozef Puttera. V priestoroch Grasalkovičovho paláca ho do funkcie vymenovala prezidentka Zuzana Čaputová. Na slávnostnom akte sa zúčastnil aj minister obrany Peter Gajdoš. Docent Ing. Jozef Puttera, CSc., je rektorom AOS od roka 2015.

MiG-29 opäť lieta

Od 31. októbra sú opätovne povolené cvičné lety stíhacích lietadiel MiG-29, pozastavené dňom leteckej nehody 28. septembra 2019. Cvičné lety sú povolené na základe predbežnej správy o odbornom vyšetrení leteckej nehody, ktorej závery rezort obrany nebude zverejňovať až do spracovania záverečnej správy a ukončenia trestnoprávného vyšetrovania vedeného vyšetrovateľom Krajského riaditeľstva Policajného zboru Nitra, aby nebolo marené vyšetrovanie.

Duálne vo vojenských lesoch

Vojenské lesy a majetky (VLM) SR, š. p., sa zapojili do systému duálneho vzdelávania. V spolupráci so Strednou odbornou školou na Jaromocnej 108 už pripravujú na prácu v lese prvých študentov v odbore lesná výroba. Pilotný projekt prišiel do obce Lomnička podporiť aj minister obrany SR Peter Gajdoš, ktorý vyzdvihol výučbu formou praxe v dielňach, ako aj priamo v teréne. Podľa riaditeľa odštepného závodu Kežmarok VLM SR, š. p., Michala Dudáka ide o pilotný projekt s veľkou perspektívou.

OBSE: budovanie dôvery

Na prelome septembra a októbra privítali posádky Sereď a Sliač pozorovateľov z krajín Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) a reprezentantov stálych misií pri OBSE vo Viedni.

„V rámci plnenia medzinárodných záväzkov v oblasti kontroly zbrojenia, odzbrojenia a budovania dôvery a bezpečnosti išlo azda o najväčšiu aktivitu za posledné desaťročie,“ hodnotil podplukovník Zsolt Pastorek, vedúci Slovenského verifikačného centra. Vážnosť podujatia umocnil fakt, že Slovenská republika tento rok prvý raz v histórii predsedá OBSE.

Slovenská republika, podobne ako všetkých 57 členských krajín OBSE, má povinnosť raz za päť rokov zorganizovať spoločnú návštevu leteckej základne a vojenského zariadenia – väčšinou ide o útvar pozemných síl, pre zástupcov všetkých členských štátov. Predstavitelia organizácie zavítali do taktického krídla Sliač a ženijného práporu Sereď. „S využitím tohtoročného predsedníctva SR v OBSE sa okrem návštevy vojenského zariadenia uskutočnil tzv. retreat, čiže aktivita mimo štandardného rokovacieho formátu. V jej rámci sme počas návštevy vojenského útvaru v Sereďi priblížili implementačnú prax kapitoly IV. Viedenského dokumentu 2011, ktorá hovorí o opatreniach na upevnenie dôvery a bezpečnosti v európskom priestore. V takých prípadoch majú inšpekčné krajiny nárok podrobne sa oboznámiť so štruktúrou, výzbrojou, výcvikom a operačnými možnosťami tej-ktorej jednotky. Teraz tieto postupy mohli zažiť aj funkcionári z jednotlivých stálych misií OBSE, ktorí sa však osobne na kontrolách či inšpekciách nezúčastňujú,“ vysvetlil pplk. Pastorek.

Hostí z OBSE prišli pozdraviť štátny tajomník Ministerstva obrany SR Róbert Ondrejcsák a zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Josef Pokorný. Brífingy pre nich viedli veliteľ pozemných síl generálmajor Jindřich Joch a veliteľ vzdušných síl generálmajor Ľubomír Svoboda. V areáli ženijného práporu sa hostia z OBSE mali možnosť oboznámiť aj s novou technikou BVP-M a 8x8 Vydra.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

ALKOHOL NEPATRÍ ZA VOLANT

AI MALÉ MNOŽSTVO ALKOOLU
MÔŽE BYŤ PRE VODIČA
NEBEZPEČNÉ.

ČO PRESNE S VAMI ROBÍ ALKOOL ZA VOLANTOM?

1. Pomalý reakčný čas
2. Nedostatok koordinácie
3. Obmedzená schopnosť sústrediť sa
4. Zhoršené videnie
5. Obmedzený úsudok

Neriskujete len svoj život a zdravie, ale aj život
a zdravie ostatných účastníkov cestnej premávky.
mp.mil.sk

Slovenský štít 2019

Výcvikový rok vyvrcholil dvojstupňovým veliteľsko-štábnym cvičením s čiastočným vyvedením vojsk a podporou simulačných technológií Slovenský štít 2019.

Slovak Shield 2019

Dvojstupňové veliteľsko-štábne cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk a podporou simulačných technológií precvičilo veliteľstvo a štáb ťažkej mechanizovanej brigády (CS 2017) vo vedení operácie na obranu suverenity a územnej celistvosti Slovenskej republiky v rámci kolektívnej obrany. Preverilo bojovú pripravenosť martinského mechanizovaného práporu s pridanými zahraničnými jednotkami aj koncept podpory hostiteľskej krajiny. Zúčastnilo sa na ňom 2 800 vojakov zo Slovenska, Spojených štátov, Portugalska, Českej republiky, Poľska a Maďarska.

Do obranného postavenia 3. čaty 1. roty martinského mechanizovaného práporu pod Kobolou priváža Aktis teplý čaj. Premočení vojaci začínajú skladať varnice, vtom zaznie povel „bojový poplach“. Namiesto hrejivého dúška treba odraziť útok protivníka.

Epizóda z cvičenia Slovenský štít 2019 dokresľuje podmienky, v ktorých od 4. do 12. novembra cvičili vojaci šiestich armád Slovenska, Portugalska, Poľska, Maďarska, Česka a Národnej gardy štátu Indiana v Centre výcviku Lešť a posádkovom cvičisku Kolíňanský vrch.

Pre veliteľov martinského mechanizovaného práporu predstavovalo cvičenie výzvu v začlenení pridelených zahraničných jednotiek. Veliteľ práporu podplukovník Rudolf Ďurník

a jeho zástupca major Vladimír Moško pripomínajú, že do 1. mechanizovanej roty kapitána Jozefa Hraška bola začlenená portugalská pešia rota aj poľská motorizovaná čata a do 2. mechanizovanej roty kapitána Jána Sedliaka zasa maďarská motorizovaná čata. „Vojaci štyroch krajín absolvovali spoločný integračný výcvik. Vyskúšali si presuny, defenzívne aktivity, streľby z ručných zbraní. Aby boli pripravení ich použiť, keď si to situácia vyžiada,“ konštatuje major Moško. Prápor plnil úlohy spoločne so ženijnou rotou zo Serede a protiletadlovou čatou z nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády.

Počas celého cvičenia vojakov trápilo počasie. Dážď, hmla a chlad premenili výcvikový priestor na bahnisko. V ňom museli Martinčania vybudovať obranné pozície. Voda sa valila dolu po svahu. Riadiaci cvičenia veliteľ pozemných síl generálmajor Jindřich Joch poznamenáva: „Ukázalo sa, že jednotky, ktoré okopy neurobili tak, ako mali, a zabudli na odvodňovací kanál, z nich museli vodu odčerpávať. Poučenie do budúcnosti.“

Pohľad nepriateľa

V obrannom postavení tretej čaty veliaci poddôstojník rotmajster Peter Murčo vysvetľuje: „Našou úlohou je viesť obranný boj. Pripravujeme sa na útok nepriateľa, máme vykopané palebné pozície, všetci sú zamaskovaní a čakáme, kedy zaútočí. Úlohou je naviesť nepriateľa na ďalšie postavenia, kde ho odrazíme. Potom sa stiahneme, reorganizujeme a uskutočnime protiútok, aby sme ho úplne porazili.“

Vojaci zaujali pozície, vybudovali obranu, zamaskovali obranné postavenia, nezabúdali na hliadkovú službu, aby ich nepriateľ neprekvapil. Využívali aj prístroje nočného videnia, vybudovali ďalšie obranné čiary, na ktorých sa mali zachytiť a pripraviť na protiútok. „Obrana sa bez mozoľov, v blate, chlade a vo vlhku nedá vybudovať len tak. Napriek tomu vojaci splnili všetky úlohy. Som rád, že do čaty sa dobre začlenili aj nováčikovia,“ pokračuje rotmajster Murčo.

Air Shield 2019

Veliteľsko-štábne cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk precvičilo systém velenia a riadenia vzdušných operácií a ďalších spôsobilostí vzdušných síl. Zúčastnili sa na ňom zástupcovia veliteľstva vzdušných síl a jeho útvarov, ale aj pozemných síl – vyše 900 vojakov, lietadlá L-39, MiG-29, L-410, C-27J Spartan, vrtuľníky Mi-17, UH-60M a protiletadlové komplety 2K12 KUB a IGLA. Rozohraných bolo 197 incidentov a odlietaných vyše 220 letových hodín.

Clear Sign 2019

Na medzinárodnom cvičení prieskumných jednotiek prápor Istar a 102. prieskumný prápor Armády Českej republiky precvičovali celé spektrum prieskumných úloh a koordináciu rôznych druhov prieskumu. V zostave 102. prieskumného práporu sa na cvičení v zahraničí prvý raz zúčastnili príslušníci aktívnych záloh práporu.

„Slovenský štít 2019 overil psychickú aj fyzickú odolnosť vojakov v náročných klimatických podmienkach.“

generálmajor Jindřich Joch
riadiaci cvičenia Slovenský štít

Vojačka Dominika Horňáčková zažila krst ohňom. Dva dni po skončení výcvikovej školy nastúpila k útvaru a odišla na cvičenie. „Je to obrovská skúsenosť. Veľa som sa naučila. Napriek počasiu sa to dá zvládnuť,“ priznáva dvadsaťročná Martinčanka, ktorú k vojenskému povolaniu inšpirovala mama, profesionálna vojačka.

Príslušníci martinského práporu museli v tejto fáze cvičenia odolávať útoku protivníka, ktorého predstavovali vojaci levicekého mechanizovaného práporu. Poručík Filip Mahút bol veliteľom roty: „Útočíme na predsunuté obranné postavenie, usilujeme sa nájsť slabé miesto. Na poľskú aj maďarskú čatu útočia po jednej naše mechanizovanej čaty. Potom budeme pokračovať v útoku na ich hlavné obranné postavenie, ktoré bráni prvá mechanizovaná rota.“

Leviceká rota má rok vo výzbroji modernizované bojové vozidlá pechoty. Poručík Mahút vraví, že vďaka lepším a kvalitnejším nočným pozorovacím prístrojom vedú účinnejšie viesť boj za zníženej viditeľnosti: „Veliteľ i strelec operátor majú termokameru, ktorou sa dajú rozpoznávať ciele na veľmi veľkú vzdialenosť. Vidia vyžarovanie z vozidiel aj osôb. Vedú určiť, kde sa nachádza nepriateľ.“

Pripravení a schopní

Cvičenie vyvrcholilo 12. novembra ukázkami spôsobilostí za účasti hostí, najvyšších predstaviteľov rezortu a zástupcov vojenského diplomatického zboru. Videli ukážku spôsobilostí slovenských, portugalských, poľských, českých, maďarských a amerických vojakov, do ktorej boli zapojené pozemné, špeciálne i vzdušné sily.

Pri záverečnom nástupe minister obrany Peter Gajdoš všetkým poďakoval za úsilie pri plnení úloh. „Slovenský štít je vrcholom výcvikového roka našich ozbrojených síl. V tomto roku sa zaradil medzi najväčšie cvičenia v ich histórii,“ zdôraznil a vyzdvihol, že scenár bol pripravený tak, aby vojaci cvičili v čo najreálnejších bojových podmienkach. Cvičiaci podľa neho potvrdili pripravenosť a schopnosť spolupracovať s armádami iných krajín.

Podľa náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Daniela Zmeka prinieslo cvičenie viacero poznatkov, ktoré sa implementujú do plánovacích procesov na rok 2020. Okrem všetkých súčastí Ozbrojených síl SR bola do Slovenského štítu zapojená aj Vojenská polícia a prvky Vojenského spravodajstva. Cvičenie bolo súčasťou najvýznamnejšej výcvikovej aktivity NATO Trident Jupiter. Overilo, ako sa zábery štábných cvičení realizujú v praxi. Preverilo manévrový spôsob vedenia obrany, kooperáciu medzi jednotlivými zložkami a zahraničnými účastníkmi aj pripravenosť vojakov plniť náročné operačné úlohy v poľných podmienkach za extrémneho počasia. Teraz podľa generála Zmeka treba čím skôr zaviesť získané poznatky do každodennej praxe.

Text: Jozef Žiak

Foto: Ivan Kelement, kpt. Peter Poldruhák, Jozef Žiak

Ambiciózne české plány

Česká armáda by mala mať v roku 2030 k dispozícii až 30 000 profesionálnych vojakov a 10 000 vojakov aktívnych záloh. Počíta s tým koncepcia výstavby armády do roku 2030, ktorú schválila vláda ČR. Rozpočet ministerstva obrany by podľa koncepcie mal dosiahnuť dve percentá HDP už v roku 2024. Podľa súčasných odhadov by to mohlo znamenať výdavky na obranu zhruba 133 miliárd korún, teraz to je 66,7 miliardy. V roku 2030 by potom obrana mohla dostávať asi 150 miliárd korún.

Na začiatku tohto roka v AČR slúžilo 21 500 profesionálnych vojakov, pri plnej naplnenosti útvarov by mala armáda mať k dispozícii 25 000 profesionálov. Už skôr politici rozhodli, že počet sa postupne zvýši na 30 000. Podľa novoprijatej koncepcie by v roku 2025 mala česká armáda mať 27 245 profesionálnych vojakov a o päť rokov neskôr 30 000. Nábor nových regrútov označuje dokument za jedno z rizikových miest naplňania koncepcie. Aby sa armáda dostala na požadované počty, bude potrebovať ročne získať asi 2 400 nových vojakov. Pokryje tak odchod vojakov z aktívnej služby a zároveň zaistí nárast o asi 800 až 900 vojakov.

Profesionálnych vojakov by v čase krízy doplnili aktívne zálohy. Ich intenzívne budovanie sa začalo pred niekoľkými rokmi a armáda si záujem ľudí pochvaľuje. V polovici tohto roka v aktívnych zálohách slúžilo vyše 3 000 vojakov. AČR plánuje počet záložníkov zvýšiť do roku 2025 na 5 700 a v roku 2030 až na 10 000. Jednotky aktívnych záloh budú postupne vyzbrojené tak, aby mohli samostatne pôsobiť pri ochrane objektov dôležitých pre obranu štátu.

Česká armáda podľa novoprijatej koncepcie v nasledujúcich desiatich rokoch plánuje nákup nových bojových vozidiel a tankov, samohybných mínometov, diel alebo ľahkých útočných vozidiel pre výsadkárov. Nakúpi aj vrtuľníky a bezpilotné prostriedky. Chcela by tiež zaobstarať zbrane, schopné zasahovať proti raketám, delostreleckým granátom aj proti dronom.

Za jednu z najdôležitejších úloh považuje koncepcia výstavbu brigády ťažkého typu do roku 2025. Práve na jej vyzbrojenie česká armáda potrebuje nové pásové bojové vozidlá. Obstaranie 210 strojov bude stáť vyše 50 miliárd českých korún a bude najväčšou armádnou zákazkou v modernej histórii. Ministerstvo obrany však bude musieť investovať desiatky miliárd korún aj do ďalšej modernej techniky a do úprav tej existujúcej.

Text a foto: TASR

Nepreceňujme Baghdádího smrť

Generálny tajomník Severoatlantickej aliancie Jens Stoltenberg varoval pred podceňovaním Islamského štátu po tom, ako bol usmrtený jeho vodca Abú Bakr Baghdádí. Smrť Baghdádího podľa neho neznamená koniec tejto teroristickej militantnej organizácie. „ISIS ešte zďaleka nie je porazený. Musíme zaistiť, aby sa nevrátil,“ povedal. Na okupovaných územiach Sýrie a Iraku vyhlásil IS v roku 2014 samozvaný kalifát. V súčasnosti už žiadne územia nemá, napriek tomu však žije ďalej, upozornil šéf NATO. „ISIS si udržiava spiacie bunky, tajné siete a pracuje na tom, aby sa vrátil späť,“ konštatoval Stoltenberg a dodal, že misia medzinárodnej koalície proti IS zatiaľ nie je úplne splnená. V súvislosti s činnosťou koalície ocenil dôležitú úlohu Nemecka, ako aj rozhodujúci prínos Turecka. Odmietol pritom výzvy niektorých nemeckých politikov, aby bolo Turecko vylúčené z NATO. „Ako hodnotové spojenectvo sme viazaní demokraciou, právnym štátom a ľudskými právami. To dávam neustále najavo v mnohých hlavných mestách vrátane Ankary. Ale NATO, na rozdiel od Európskej únie, nemá mechanizmy, ako postupovať proti niektorému z členov,“ uviedol Stoltenberg.

100 000 obetí v Jemene

Občianska vojna v Jemene pripravila od roku 2015 o život vyše 100 000 ľudí. Uviedla to mimovládna organizácia Projekt pre údaje o miestach a udalostiach ozbrojených konfliktov (ACLED). Podľa jej databázy zahynulo viac ako 12 000 ľudí pri útokoch namierených priamo proti civilistom, z čoho vyše 8 000 obetí po sebe zanechala vojenská koalícia pod vedením Saudskej Arábie, ktorá bojuje v Jemene proti šiitským povstalcem známym ako Húsiovia. Vo zverejnenej novej bilancii sa uvádza, že od začiatku tohto roka prišlo v Jemene o život 20 000 ľudí, zatiaľ čo v roku 2018 bolo usmrtených 30 800 osôb, čo je v rámci tamojšieho konfliktu zatiaľ najvyšší počet za jeden rok. Zarátané pritom nie sú úmrtia spôsobené humanitárnymi dôsledkami vojny, ako je predovšetkým nedostatok potravín. Násilie v Jemene sa začalo už v roku 2014, keď Húsiovia dobyli hlavné mesto Saná. V roku 2015 sa do vojny zapojila medzinárodná koalícia pod vedením Saudskej Arábie, stojaca na strane legítimnej jemenskej vlády.

Rusko presúva ponorky

Rusko vyslalo do oblasti severného Atlantického oceánu približne desať ponoriek. S odvolaním sa na oznámenie nórskej armády o tom informovala agentúra AFP s tým, že ide o najväčšiu operáciu svojho druhu od skončenia studenej vojny. Ponorky, rozmiestnené pri Kolskom polostrove na severe Ruska, sa postupne presúvajú na manévry v Atlantiku. „V súčasnosti je v severnom Atlantiku vysoká aktivita a Nórsko spoločne s ďalšími členskými štátmi NATO ju monitoruje prostredníctvom vzdušných a pozemných kapacít,“ povedal hovorca nórskeho ozbrojeného síl Brynjar Stordal. Podľa neho ide o najväčšiu operáciu svojho druhu, ktorú Rusko podniklo od konca studenej vojny. Nórska televízia NRK uviedla, že ponorky, ktoré opustili základňu v režime ponoru, sa pokúšajú doplávať čo najhlbšie do Atlantiku bez toho, aby ich spozorovali, ideálne do vôd západne od Grónska. Operácia má údajne trvať zhruba dva mesiace s predpokladaným cieľom preukázať schopnosť ohroziť východné pobrežie Spojených štátov. Podľa ruských médií ide o viacúčelové ponorky, ktoré majú vybavenie na odpálenie navádzaných striel a sú určené na detekciu a zničenie nepriateľských vzdušných a námorných cieľov.

Bezprecedentná štvordňová misia na záchranu života

Všetko pre vojaka

Letectvo Spojených štátov vykonalo neobvyklú záchrannú misiu. Piloti sa vydali na cestu dlhú trinásťtisíc kilometrov, aby zachránili amerického vojaka zraneného po výbuchu bomby v Afganistane. Krv mu poskytla asi stovka vojakov a ošetrovalo ho niekoľko lekárskeho tímov. Bezprecedentnú štvordňovú misiu armáda nazvala Reach 797.

Operáciu organizovalo velenie 618. centra leteckých operácií spoločne s niekoľkými jednotkami a lekáskymi tímami v auguste. Nemenovaného vojaka najskôr prepravili na základňu v Bagrame a odtiaľ ho dostali až do vojenskej nemocnice v texaskom San Antoniu.

„Bolo tu toľko premenných a tímov v procese a vedeli sme, že aby sme ho zachránili, museli všetky položky v pláne vyjsť na sto percent,“ uviedol pre portál Military Times pilot strategického transportného lietadla Boeing C-17 Dan Kudlacz, ktorý sa na operácii Reach 797 podieľal. „Keby len jedna vec nevyšla, mohlo to stáť život vojaka, čo nás veľmi ťažilo už v okamihu, keď sme dostali oznámenie o misii.“

Na palube ním riadeného lietadla bolo osemnásť členov lekárskeho tímu a ešte pred odletom museli piloti vymyslieť, akou rýchlosťou vzlietnu, aby príliš rýchlo nemenili tlak v kabíne – aj ten mohol ovplyvniť vojakove zranenia. „Veľa sa plánovalo ešte pred samotným odletom,“ opísal Kudlacz.

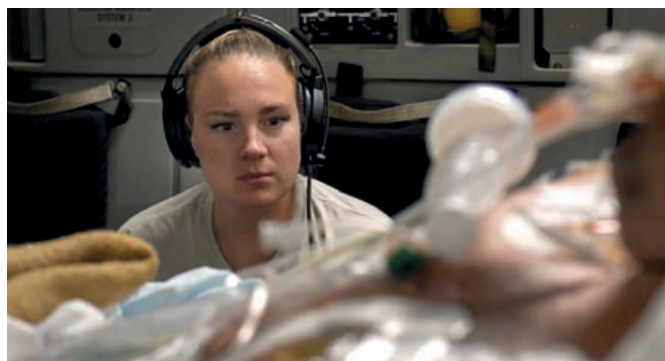
Chodiaca krvná banka

Vojaka sa najprv podarilo dostať z bojovej zóny na základňu v afganskom Bagrame, kde lekári vykonali prvé stabilizujúce zákroky. Poskytli mu niekoľko krvných transfúzií. Podľa Military Times približne stovka vojakov narychlo darovala krv a stala sa z nich tak „chodiaca krvná banka“.

Lekári v Bagrame však nemali dostatočné prostriedky na to, aby vojaka zachránili. Na jeho záchranu bol nevyhnutný transport do Texasu.

Cesta dlhá takmer trinásťtisíc kilometrov trvala viac ako 20 hodín. Počas letu sa o vojaka starali profesionáli z 10. expedičnej leteckej zdravotníckej evakuačnej jednotky a 59. lekárskeho krídla.

Transportné lietadlo C-17 muselo dvakrát počas letu dotankovať zo Stratotankera KC-135, raz pri pobreží Veľkej Británie a druhý

raz na severe USA pri štáte Maine. Na záchranu života vojaka sa tak spotrebovalo 91-tisíc litrov paliva.

Triumf tímovej spolupráce

Tankovanie počas letu je veľmi neobvyklé pri preprave pacientov, pretože je veľmi často sprevádzané turbulenciami, ktoré by mohli ohroziť životy zranených. V tomto prípade však bolo potrebné doletieť do USA čo najrýchlejšie.

Po prilete do texaského San Antonia podstúpil nemenovaný vojak potrebné operácie a lekári mu zachránili život.

„Misiu sprevádzala úžasná tímová spolupráca. Od leteckých kontrolórov cez neuveriteľné schopnosti pilotov až po pomoc lekárov na palube či lekárov v oboch zdravotníckych zariadeniach odvedli všetci skvelú prácu,“ uviedol v tlačovom vyhlásení brigádny generál Jimmy Canlas.

USA majú v súčasnosti v Afganistane štrnásťtisíc vojakov, ktorí majú na starosti prevažne poradenstvo a školenie miestnych bezpečnostných jednotiek.

Text a foto: TASR

Bambi vak nad Kobolou

Viacúčelový vrtuľník Mi-17 leteckej pátracej a záchrannej služby prešovského vrtuľníkového krídla pristáva na heliporte neďaleko vododromu. Berie na palubu veliteľa zásahu a odlieta na rekognoskačný let, aby si ujasnili spôsob a vedenie zásahu.

Po ďalšom pristátí pripojili k vrtuľníku bambi vak a stroj vzlietol nad heliport. Vtedy už boli pripravené osádky hasiacich vozidiel českých a slovenských vojenských hasičov. Vytvorili zmiešané osádky, rýchlo napojili hadicové vedenie na čerpanie vody z vodnej nádrže a začali plniť bambi vak.

Dve tony vody vo vzduchu

Doň sa zmestí až dvetisíc litrov vody. Nebola to však jednoduchá činnosť. Rotorové listy spôsobovali v priestore pod vrtuľníkom poriadny prúd vzduchu. Hasiči museli silno držať plniacu hadicu, aby im ju nevytrhol. Zopár ráz ich aj povláčil okolo bambi vaku a vyzeralo to, ako keby zažili veľkonočnú oblievačku.

Kapitán vrtuľníka major Marek Zavatchan dostal signál, že bambi vak je plný a vzniesol sa do vzduchu. Letel hlbšie do výcvikového priestoru hasiť lesný požiar. „Hasili sme tri požiaroviská, ktoré sa

nachádzajú v zóne Kobola. Vodu sme vypúšťali z výšky približne tridsať metrov. Vždy záleží od konkrétnych poveternostných podmienok. Od toho, aký silný je vietor a odkiaľ fúka. Celková hmotnosť bambi vaku aj s lanom je okolo dvoch ton. Musíme rátať s vetrom, hmotnosťou. Preto netankujeme plné nádrže paliva, aby sme neprekročili maximálnu vzletovú hmotnosť stroja, čo je 13-tisíc kg. Práca pri hasení je náročná,“ priblížil kapitán vrtuľníka. V osádke mal ako druhého pilota aj našu prvú pilotku kapitánku Míriamu Štefaničovou.

Po úspešnom skončení akcie major Zavatchan spomenul, že posledný reálny zásah pri hasení lesného požiaru absolvoval so svojou osádkou počas veľkonočných sviatkov neďaleko Svitu a Batizoviec. Zásah na Lešti bol súčasťou už tretieho pokračovania medzinárodného cvičenia vojenských hasičských jednotiek Fire Rescue 2019, ktoré sa v polovici októbra uskutočnilo v Centre

výcviku Lešť. Zúčastnili sa na ňom vojenské hasičské jednotky Vzdušných síl OS SR, Vzdušných síl Armády Českej republiky, príslušníci Úradu hlavného lekára OS SR a Záchranná zdravotná služba Bratislava. Riadiaci cvičenia podplukovník Róbert Senček z veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene priblížil, že hlavným cieľom cvičenia bolo precvičiť a zosúladiť činnosť zasahujúcich hasičských družstiev pri vykonávaní špeciálnych činností a záchranných prác počas zásahov, precvičiť a prehliť schopnosti veliteľov zásahov pri velení, riadení zásahov a vytváraní štábu zásahu, ako aj súčinnosti zasahujúcich hasičských družstiev a záchranných zložiek pri leteckých nehodách, požiaroch leteckej techniky, požiaroch budov a mimoriadnych udalostiach s hromadným postihnutím osôb.

Jeho zástupca kapitán Ján Leško, ktorý má na veliteľstve vzdušných síl pod palcom riadenie vojenských hasičských jednotiek, spresnil, že Fire Rescue bolo výbornou príležitosťou na precvičenie hasičov zo všetkých leteckých základní, nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády i zvolenskej brigády riadenia vzdušných operácií v medzinárodnom prostredí. Veď jeho námet sa rodil v spolupráci s českou stranou. „Po prvý raz sme do scenára zapracovali aj hasenie lesného požiaru pomocou bambi vakov, ktorými disponuje prešovské vrtuľníkové krídlo a jeho príslušníci často zasahujú pri rozsiahlych lesných požiaroch v našich horách. Ukázalo sa, že to bolo dobré rozhodnutie,“ doplnil kapitán Leško.

Britská inšpirácia

Samotné cvičenie bolo vlastne trojstranné. V úlohe pozorovateľa sa na jeho časti zúčastnil odborník Ministerstva obrany Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Barry Cooke, zodpovedný za posudzovanie a vyhodnocovanie bezpečnostných rizík počas hasičských zásahov. Jeho dlhodobé skúsenosti využili vojenské hasičské jednotky počas brífingov po ukončení jednotlivých operačných cvičení.

Riadiacim českého kontingentu bol kapitán Jan Smetana z agentúry logistiky sekcie podpory MO ČR. „Máme tu vyše osemdesiat hasičov a osem kusov hasičskej techniky. Sme tu už tretí raz a cvičenie je veľmi prospešné pre obe strany. Som rád, že sa organizuje v Centre výcviku Lešť, ktoré je pre takéto cvičenie doslova ideálne so svojimi výcvikovými zariadeniami a možnosťami,“ povedal nám.

Pochvaľoval si, že v priebehu cvičenia sa pri plnení jednotlivých úloh vytvorili zmiešané slovensko-české osádky hasičských vozidiel i zášahových družstiev. Obe strany si precvičili aj riadenie takejto medzinárodnej akcie a celého priebehu záchranných prác. „Je dobré, že pri zásahoch je množstvo figurantov, ktorých treba zachrániť. Ich prítomnosť ešte zvyšuje najmä psychický tlak nielen na zasahujúcich hasičov a záchranárov so zdravotníkmi, ale aj na riadiacich zásahu. Je fajn, že sa môžeme zladiť, aby v prípade spoločného nasadenia vedeli obe strany, ako postupovať pri zahraničnej misii alebo v prípade nejakej leteckej

nehody. Veď keď českí piloti lietajú na cvičení na Slovensku, musia sa plne spoľahnúť na zásah slovenských vojenských hasičov a záchranárov, a slovenskí zasa pri svojom pobyte v Česku na našich.“

Hasenie, záchrana i lanovka

Hlavný zdravotník OS SR štábný nadrotmajster Viliam Machara pripomenul, že do súčinnostného cvičenia boli aj v tomto roku zapojení i vojenský zdravotníci. Precvičili sa v spolupráci so záchranármi, slovenskými i českými vojenskými hasičmi. „Som rád, že vďaka cvičeniu vojenský zdravotníci získali skúsenosti a spôsobilosti v manažmente zásahu na tých pozíciách, na ktorých sa nachádzajú záchranári pri zásahu. Aby im boli nápomocní a v prípade potreby plnohodnotnou súčasťou integrovaného záchranného systému.“

Účastníci cvičenia museli okrem iného zvládnuť nehodu autobusu v náročnom horskom teréne s hromadným postihnutím osôb i požiar viacpodlažnej budovy. Pri záchrane osôb využili špeciálny záchranný lezecký výstroj. Priebeh zásahu komplikoval ťažko prístupný terén, počasie a potreba regulovať cestnú premávku. Aj v tomto prípade využili na záchranu osôb lanovku. Ich vycvičenosť preverilo mnoho ďalších operačno-taktických cvičení a zásahy pri simulovaných leteckých nehodách, požiaroch leteckej techniky, budov, lesných požiaroch a mimoriadnych udalostiach s hromadným postihnutím osôb.

Nie náhodou si veliteľ hasičskej jednotky taktického krídla Sliač nadrotmajster Róbert Baniar, veliteľ hasičskej jednotky prešovského vrtuľníkového krídla nadrotmajster Daniel Cinkanič i ďalší účastníci pochvaľovali Fire Rescue 2019 ako výbornú výcvikovú príležitosť.

Text a foto: Jozef Žiak

Minister obrany SR Peter Gajdoš:

Stabilizácia a motivácia

S ministrom obrany Petrom Gajdošom sme sa rozprávali aj o novele zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov, ktorú v októbri schválila Národná rada SR.

Ako sa podarilo rezortu obrany doceliť, že bola schválená naprieč celým politickým spektrom – a čo táto novela znamená pre vojakov?

Predovšetkým treba povedať, že za touto zmenou, teda výrazným zvýšením plátov profesionálnych vojakov, je obrovský kus práce celého tímu ľudí na čele s generálnym tajomníkom nášho služobného úradu. Samozrejme, smerom k verejnosti ide o citlivú tému, a preto si vyžadovala aj množstvo politických rokovaní. Nebolo jednoduché presadiť vo vláde zvýšenie plátov vojakov, pričom v prípade ostatných bezpečnostných zložiek zostalo zachované status quo. Nakoniec sa to podarilo vyargumentovať s tým, že sme našli rezervu v našom vlastnom rozpočte a od samého začiatku sme do toho išli novelou vlastného zákona – čiže zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov. Jednoducho bolo nevyhnutné zakročiť voči pretrvávajúcemu trendu poklesu počtov profesionálnych vojakov a nízkemu

záujmu o vstup do ozbrojených síl. Predsa vojak, ktorý zloží vojenskú prísahu a je pri obrane vlasti pripravený aj zomrieť, si nezaslúži nástupný plat nižší, ako je priemer v národnom hospodárstve. Som teda rád, že nakoniec sa s naším názorom stotožnila jednak vláda a jednak poslanci Národnej rady SR, ktorí za ňu zahlasovali, ako ste spomenuli, naprieč politickým spektrom.

Čo bude uvedená novela znamenať pre rezort obrany a jeho ozbrojené sily ako celok?

Zvýšenie plátov profesionálnych vojakov znamená pre rezort obrany predovšetkým významný krok v zlepšovaní ich podmienok na výkon štátnej služby. Pre Ozbrojené sily SR je to výrazný krok k zatraktívneniu vojenského povolania, k zvýšeniu jeho konkurencieschopnosti na trhu práce a v neposlednom rade je to obrovská motivácia pre mladých ľudí na vstup do armády. Tie výsledky sú vidieť. Už od prvotnej informácie o plánovanom

zvýšovaní plátov a spustenia marketingovej kampane máme výrazne väčší záujem ľudí o vstup do ozbrojených síl. Pomaly už prechádzame do štádia, že nebudeme robiť nábor, ale cieľený výber iba tých najvhodnejších kandidátov. Pretože si už skutočne máme z koho vyberať.

V čom spočíva, že slovenské politické spektrum sa nedokáže podobne zosúladiť aj v otázke potrebných modernizačných ambícií?

Ja by som sa nerád hral na politológa, predsa len v politike pôsobím necelé štyri roky a prakticky celý život som bol profesionálnym vojakom. Našou úlohou je garantovať a zároveň zvyšovať obranyschopnosť Slovenskej republiky, keďže všetci vieme, ako bola táto oblasť roky zanedbávaná a zároveň aj finančne poddimenzovaná. A bol by som nerád, ak by sme sa v budúcnosti k tomuto trendu vrátili. Môžem zodpovedne povedať, že sme do vlády predložili kvalitné materiály, či

už na obstaranie bojových obrnených vozidiel 8x8, alebo toľko diskutovaných 3D rádiolokátorov. To, že sa nenašla politická vôľa posunúť ich na rokovanie vlády, ma, samozrejme, neteší, ale nebudem vyvíjať tlak a toto rozhodnutie rešpektujem.

Ktoré realizované modernizačné kroky považujete za najdôležitejšie?

Za historický míľnik považujem najmä strategickú obmenu stíhacieho letectva. Obstaranie stíhacích lietadiel F-16 je jednoznačne najväčším modernizačným projektom v novodobej histórii Ozbrojených síl SR. Nielenže budú vzdušné sily disponovať modernou, spoľahlivou a s partnermi kompatibilnou technikou, ale zároveň vďaka tomuto kroku nepríde o jednu z najdôležitejších spôsobilostí, ktorou je vlastná ochrana vzdušného priestoru. A má to aj ďalší aspekt – stovky ľudí, ktorí pôsobia na leteckej základni Sliač, neprídu o prácu. Dovolím si tiež s plnou vážnosťou tvrdiť, že ak by sme raz o túto spôsobilosť prišli, už nikdy sa nám ju nepodarí obnoviť. Rovnako by som vyzdvihol projekt samohybných kanónových húfníc Zuzana 2, odmínovacích kompletov Božena či vozidiel Tatra. Množstvo úsilia sme venovali aj projektu bojového obrneného vozidla 8x8 Vydra. Výsledkom je špičkový produkt domáceho obranného priemyslu, ktorý, žiaľ, ako som spomínal, nenašiel podporu „vyššie“. Jeho realizáciou by sme však výrazne podporili slovenské zbrojárske podniky, čo bolo v rámci možností našim cieľom pri každom modernizačnom projekte. Pretože to znamená viac práce pre občanov Slovenskej republiky. Som však presvedčený, že prototyp bojového obrneného vozidla 8x8 Vydra si v budúcnosti ešte nájde svoje miesto v ozbrojených silách, ale keď to nebude už za súčasnej vlády.

Ktoré projekty je nevyhnutné riešiť v nasledujúcom období, a to aj vzhľadom na Dlhodobý plán rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj Ozbrojených síl SR s výhľadom do roku 2030?

My sme od začiatku tvrdili a trvali na tom, že ak má byť modernizácia ozbrojených síl zmysluplná, musí vychádzať z reálneho a najmä realistického plánu, ktorý bude aj pokrytý finančnými zdrojmi. Preto sme pripravili Dlhodobý plán rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj Ozbrojených síl SR s výhľadom do roku 2030, ktorý odrážal požiadavky tých najpovolanejších – teda vojakov. Na vašu otázku teda odpoviem asi v tom zmysle, že budem rád, ak ten, kto bude riadiť rezort obrany, nadviaže na našu prácu a nebude sa vždy začínať odznova.

Ako ste spokojný s plnením úloh výcvikového roka?

Toto je otázka na náčelníka generálneho štábu. On musí vyhodnotiť výcvikový rok

a pripravenosť vojsk garantovať bezpečnosť.

Keďže v októbri na rokovaní ministrov obrany členských krajín NATO v Bruseli bolo témou aj prispievanie do misií a operácií, aktuálna je aj otázka, či bude náš príspevok v najbližších mesiacoch pokračovať v súčasných počtoch, alebo sa modifikuje?

Slovensko je stabilným členom Severoatlantickej aliancie, čo okrem iného potvrdzujeme aj kvalitou nasadených profesionálnych vojakov. Ich pôsobenie v misiách a operáciách pod hlavičkou NATO je našimi zahraničnými partnermi dlhodobo hodnotené pozitívne s dôrazom na ich odbornosť a profesionalitu. V najbližších mesiacoch výrazné zmeny neplánujeme.

„Pod vianočný
stromček želám
kolegom z rezortu
obranskej najmä pokoj,
zdravie a pohodový
čas strávený v kruhu
najbližších. No a našim
vojakom v zahraničí
želám pokojnú službu
a šťastný návrat
k rodinám.“

Na spomenutom ministerskom rokovaní sa hovorilo aj o obranných výdavkoch a vy ste zdôraznili, že trváte na potrebe plnenia slovenského záväzku vynakladania dvoch percent HDP na obranu – a to i napriek aktuálnemu návrhu štátneho rozpočtu, ktorý neodráža pozitívny trend z minulých rokov...

Plnenie záväzkov je jedným zo základov kolektívnej obrany, ku ktorej, samozrejme, patrí aj zdieľanie nákladov na budovanie spoločnej obrany. Preto na potrebe plnenia záväzku vynakladania dvoch percent HDP na obranu trváme. Zároveň si však plne uvedomujem, že aj takéto ambície musia reflektovať aktuálnu situáciu jednotlivých členských krajín NATO.

Ako ste v pozícii bývalého vojaka vnímali augustovú vojenskú prehliadku v Banskej Bystrici a ako vo všeobecnosti vnímate siločiaru dôvery medzi našimi vojakmi a slovenskou verejnosťou?

Slávnostná vojenská prehliadka v uliciach Banskej Bystrice, v centre Slovenského

národného povstania, bola naozaj adekvátnou, verejnou, ale predovšetkým vojnovými veteránmi vysoko oceňovanou oslavou hrdinov Povstania. Rovnako ju považujem za vynikajúcu ukážku spôsobilostí a reálneho pokroku v modernizácii od marca 2016. Prevažná väčšina reakcií na prehliadku dokazuje, že ešte viac posilnila a prehĺbila dôveru občanov v Ozbrojené sily SR, čo pripisujem najmä možnosti zblízka vidieť nielen techniku, ale aj našich profesionálnych vojakov. Ako minister obrany, ale aj ako bývalý profesionálny vojak som na prehliadku maximálne hrdý. Najmä však na našich vojakov, ktorí ju úspešne zvládli a dôstojne tak reprezentovali Ozbrojené sily Slovenskej republiky na verejnosti.

Prečo ste sa rozhodli takpovediac zvrátiť osud bývalého vysokošpecializovaného ústavu Nová Polianka, ktorý, tak ako predtým veľa iných vojenských zariadení, takmer skončil mimo rezortných štruktúr?

Je to veľmi jednoduché. Pretože sme sa nikdy nestotožnili s rozhodnutím bývalého vedenia spoločnosti Horezza, ktoré ju chcelo predať. Osobne som považoval za nesmiernu škodu, že zariadenie s takým potenciálom a zároveň národná kultúrna pamiatka chátra, no niektoré procesy sa nedali urýchliť. Každý, kto sa kedy usiloval o obnovu národnej kultúrnej pamiatky vie, o čom hovorím. Verím však, že všetko zlé máme za sebou a Nová Polianka bude v podobe klimatických kúpeľov opäť slúžiť našim profesionálnym vojakom. A, samozrejme, v rámci poskytovania komerčných služieb aj verejnosti.

Čo by ste si želali nájsť pod vianočným stromčekom vy – a čo želáte kolegom v rezorte obrany?

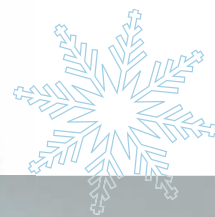
Pri príležitosti blížiacich sa vianočných sviatkov sa chcem úprimne a zo srdca poďakovať všetkým kolegom z rezortu obrany a tiež z radov profesionálnych vojakov za ich obetavú a zodpovednú plnenie úloh počas uplynulého roka. Pod vianočný stromček želám kolegom najmä pokoj, zdravie a pohodový čas strávený v kruhu najbližších. Nesmieme zabúdať ani na našich vojakov, ktorí budú aj počas vianočných sviatkov plniť úlohy v zahraničí – želám im pokojnú službu a šťastný návrat ku svojim rodinám. A moje osobné vianočné želanie? Aby sa v rezorte obrany aj naďalej pokračovalo v zlepšovaní podmienok pre našich vojakov – tak modernizáciou techniky, ako aj vytváraním lepšieho finančného, sociálneho, zdravotného a vzdelávacieho zázemia – a tým v stabilizácii skúseného a motivovaného personálu. Rovnako tak si želim, aby si ktokoľvek, kto bude riadiť rezort obrany v budúcnosti, osvojil myšlienku podpory vojenských tradícií.

Zhovárал sa: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

TÉMA

2018 – UNFICYP,
Cyprus

Šťastné, veselé, mierové

Väčšina z takmer 480 slovenských vojakov, ktorí slúžia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, strávi vianočné a novoročné sviatky mimo svojich domovov.

Ja som síce cez Vianoce neraz musela odísť trénovať za snehom mimo Slovenska, ale v takom prípade išli s nami, samozrejme, aj deti. Nemohli sme v také dni nebyť spolu," s úsmevom spomenula olympijská víťazka v biatlone a členka VŠC Dukla Anastasia Kuzminová. „Aj keď na Štedrý deň dopoludnia mám spravidla doma v Banskej Bystrici ešte tréning, všetko si zorganizujem tak, aby som od poobedia už mohol byť s rodinou. Ak by to malo byť inak, Vianoce bez manželky a detí by som vnímal ako jednu z najťažších vecí, ktorú by som musel vo svojom živote obetovať. O to viac si vážim svojich kolegov v uniforme, ktorí budú cez sviatky slúžiť či už doma, alebo v zahraničí, a srdečne ich pozdravujem," dodal olympijský víťaz a majster sveta v chôdzi na 50 kilometrov nadporučík Matej Tóth.

Novembrový Štedrý večer

Z operácie Resolute Support v Afganistane nepoletí domov na sviatky nikto, lebo 33-člennú rotáciu striedalo pol stovky no-

vých vojakov až koncom novembra. „Mňa ako veliteľa veľmi teší, že sme nemali žiadne zranenia ani väčšie zdravotné problémy, takže pred Vianocami sa všetci vraciame v pohode domov," povedal nám veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Richard Király z 13. mechanizovaného práporu v Leviciach. On sám pritom bol na sviatky v misii dva razy – na Cypre. „Keď je kolektív dobrý, čiastočne nahradí rodinu – ale určite sa to nedá porovnať," poznamenal.

Vráťme sa však do Afganistanu o pár rokov späť, keď tu bolo v operácii ISAF v období 2004 až 2014 nasadených priebežne až okolo troch stovák slovenských vojakov. Nie všetci však slúžili na obrovskej základni koalíčných síl v Kandaháre, kde bývala spoločná štedrá večera desiatok slovenských vojakov takpovediac samozrejmosťou. Ako to bolo cez Vianoce trebárs na odlúčenej základni Tarin Kowt?

„Prvýkrát som slúžil na tejto základni spolu s piatimi kolegami v rámci operačného výcvikového a styčného tímu pod

vedením Austrálčanov v roku 2010. Bola tam aj slovenská strážna čata. Nenašiel sa však organizátor, ktorý by slovenské Vianoce zrežioval. Pripomínal nám ich iba ozdobený stromček,“ spomenul podplukovník Štefan Zemanovič, v súčasnosti hovorca Ozbrojených síl SR. Keď bol však na Vianoce v Tarin Kowte v roku 2012 druhý raz, už to bolo inak. V rámci vojenského poradenského tímu velil okrem šestnástich Slovákov aj piatim Američanom a dvom Austrálčanom – a prevzal vianočnú iniciatívu: „S veliacim poddôstojníkom nadrotmajstrom Jurajom Zúbekom sme spoločne na trhu nakúpili pre všetkých darčeky a vymysleli scenár...“ Po spoločnej večeri v táborevej jedálni čakal v brífingovej miestnosti na celý Zemanovičov poradenský tím ozdobený stromček. Po tom, ako predniesol slávnostnú reč, na všetkých čakalo pohostenie aj v slovenskom podaní a symbolický darček. „Pravdaže, najmä Američania a Austrálčania boli prekvapení o to viac, lebo u nich si nachádzajú darčeky až v nasledujúci deň.“ Potom bola pripravená slovenská filmová rozprávka. Pachó, hybský zbojník zabavil všetkých aj preto, lebo bol s anglickými titulkami. „Smiali sme sa my, smiali sa naši zámorskí kolegovia. Bol to super kamarátsky večer, na také Vianoce sa nezabúda,“ dodal pplk. Zemanovič, ktorý mal vtedy trinásťročnú dcéru a päťročného syna. „Vianoce sme oslavovali doma, tak ako veľa iných vojenských rodín, ešte pred naším odletom do Afganistanu. Štedrý večer bol koncom novembra.“

Kapustnica a pomoc

„Zatiaľ sa dohadujeme, kto pôjde domov na Vianoce a kto na Silvestra,“ avizoval v novembri veliteľ 41-členného kontingentu slovenských vojakov v operácii ALTHEA v Bosne a Hercegovine podplukovník Peter Gavač. Operačná situácia

2012 – ISAF, Afganistan:
kpt. Branislav Krajčík so štedrovečernou čapicou

Uniformy pre školákov

Slovensko v Afganistane neprezentujú takpovediac iba vojenské uniformy. „Je veľmi dôležité, aby v krajinách, kde sú nasadení aj slovenskí vojaci, fungovala tiež vojensko-civilná spolupráca vrátane humanitárnej pomoci,“ miení Milan Gajdoš, podplukovník v zálohe, riaditeľ správy Ústredia ekumenickej pastoračnej služby v Ozbrojených silách SR a ozbrojených zboroch SR, ktorý spolu s kolegami z rezortu obrany stojí organizačne od roku 2008 už za deviatou humanitárnou pomocou do tejto krajiny. „Vlani sa nám podarilo prispieť k rozbehu školy v Mazar-e-Sharife, kde sa učia deti, ktoré dovtedy nemali možnosť formálneho vzdelávania. No a tento rok sa nám v rámci spolupráce rezortov obrany, vnútra a zahraničných vecí podarilo poslať im 460 školských rovnošiat.“ Nuž – aj keď Afganci neoslavujú Vianoce, je to pekný vianočný darček. A ešte niečo. Pridala sa aj Vojenská podporná nadácia, ktorá tento rok organizovala štyri charitatívne koncerty a za výťažok nakúpila pre žiakov v Mazar-e-Sharife školské pomôcky.

2007 – KFOR, Kosovo:
adventná návšteva ordinára Františka Rábeka

aj vzdialenosť od vlasti dovoľujú, aby sa cez sviatky v službe vystriedali. Pplk. Gavač, ktorý doma slúži na veliteľstve pozemných síl v Trenčíne, sa už teší na svoju prvú vianočnú kapustnicu v misii. Na Štedrý deň totiž ostáva s vojakmi. A ako to vyzerá na Vianoce v operácii ALTHEA nám priblížil jeho pred-

Vianoce v misiách nebývajú len v znamení kamarátskeho ovzdušia a kapustnice voňajúcej domovom. Sú predovšetkým v znamení služby. Náročnej a často aj nebezpečnej.

chodca vo funkcii veliteľa podplukovník Štefan Rigas, dnes zástupca náčelníka štábu pre operácie Veliteľstva brigády bojového zabezpečenia Trenčín: „Kyslú kapustu, údené kolená a ďalšie ingrediencie nám vlni spolu so stromčekom priviezol už na Mikuláša minister obrany Peter Gajdoš. Kapustnicu na Štedrý večer som varil ja. No z tej polovice Slovákov, ktorá ostala v operácii, si k nej zasadli len desiat. V operácii sme totiž dislokovaní na štyroch miestach, takže každý si ju miešal vo svojom hrnci,“ spomenul s úsmevom. Dodal však, že k slávnostnému slovenskému štedrovečernému stolu pozvali aj dvoch Čechov, ktorí s nimi slúžili na veliteľstve v Sarajeve,

takže ich večeralo dvanásť. „Nuž, bolo nás akurát ako apoštolov, aj keď tá večera nemala také dramatické pokračovanie. Navzájom sme si kúpili darčeky, a čo vám poviem – bola to príjemná priateľská pohoda, z ktorej mám dobrú náladu vždy, keď si na ňu spomeniem. Pravdaže, boli sme ďaleko od rodín, ale v mojom prípade už nevládlo doma také napätie, ako počas dvoch Vianoc predtým, keď som doma tiež absentoval,“ porovnal pplk. Rigas, ktorý trávil Vianoce v roku 2004 v Iraku a o tri roky neskôr v Kosove. Veľká časť rodín v Bosne a Hercegovine pritom žije v oveľa horších podmienkach ako tie na Slovensku – a naši vojaci to vidia. „V jeseni sme asistovali pri odovzdaní humanitárnej pomoci tunajšiemu Červenému krížu od Ústredia ekumenickej pastoračnej služby v Ozbroyených silách SR a ozbrojených zboroch SR. No keď chodíme domov na dovolenky, autami pre nich privezieme nejaké veci aj individuálne. Nikto však z toho nerobí žiaden cirkus, sme radi, že môžeme pomôcť,“ povedal nám v priebehu svojej novembrovej dovolenky príslušník slovenského kontingentu v operácii ALTHEA nadrotmajster Juraj Majer.

Celodenné putovanie

Najpočetnejšia misia slovenských vojakov je dislokovaná na Cypre, kde sú Slováci už od roku 2001 jedným z troch vedúcich národov a zodpovedajú za Sektor 4. No ak s nimi minulé roky v tomto sektore slúžili aj Srbi či Maďari, teraz je zodpovednosť už len na 240 slovenských vojakoch. „V súlade s predpísanými štandardmi 20 percent ľudí môže tráviť Vianoce mimo ostrov, no ja to nebudem, keďže Štedrý večer oslávim doma s rodinou niekoľko dní dopredu,“ usmial sa veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Rudolf Rusnák, ktorého materským útvárom je vrtuľníková základňa Prešov.

Ako taký vianočný deň veliteľa na Cypre vyzerá, sa dozvieme zo slov vojenského duchovného nadporučíka Michala Križáka, ktorý ho prežil vlni: „Väčšinu dňa sme strávili s vtedajším veliteľom podplukovníkom Jaroslavom Markom v aute počas presunov medzi jednotlivými dislokáciami našich vojakov,“ spomenul. Čo to znamená? „Ráno sme vyrazili z nášho tábora Milana Rastislava Štefánika vo Famaguste na severnej strane ostrova cez nárazníkovú zónu do Nikózie, kde pôsobia naši vojaci na veliteľstve UNFICYP. Posedeli sme si so ženistami, vojenskými policajtmi, s dôstojníkmi, ktorých máme v štruktúrach veliteľstva. Porozprávali sme sa, tí, ktorí chceli, sa so mnou pomodlili, podali sme si ruky a zaželeli pekné sviatky. Čas a pozornosť je totiž to najdôležitejšie, čo môže veliteľ svojím vojakom v takom období venovať. No a ja som bol šťastný, že môžem byť po jeho boku.“ Potom pplk. Marko a npor. Križák vyrazili opäť krížom cez ostrov na východ a čakala ich naša odlúčená strážna jednotka vo Varoši. V pôvodne luxusnom prí-

Medovníky a Malíček

Pred Vianocami rodiny našich „Bruselčanov“, najmä ich ženskú časť, čakal populárny NATO Charity Bazaar. O čo ide? „Keď v roku 1967 vznikol pri bruselskej centrále NATO klub manželiek dôstojníkov medzinárodného vojenského štábu NATO, takzvaný IMS Wives Club, začala sa aj história dobročinného medzinárodného ženského predvianočného bazáru. Tá sa časom rozšírila o manželky profesionálnych vojakov pôsobiacich aj v národných delegáciách pri NATO. Tento rok sme organizovali už 51. pokračovanie,“ vysvetlil generálmajor Ondřej Novosad. Dámy výťažok z predaja národných špeciálů či typických folklórnych predmetov venujú na charitu. V slovenskom stánku bývajú v ponuke najmä ručne maľované vianočné ozdoby, veľký záujem je o med, medovníky, fúkané sklo, klobásky či Tatranský čaj.

Pripomeňme, že do roku 1999 boli pri rozdeľovaní výťažku „v hre“ len belgické humanitárne projekty. No práve vtedy iniciovali zmenu Slováci. Premiérovo podali dva projekty a zmenili tradíciu. Ak bol vtedy zisk z bazáru (spolu s tombo-

lou) po prepočte a aj vzhľadom na infláciu zhruba asi 100-tisíc eur, desatina z tejto sumy bola vyčlenená Detskému domovu v Domaníži pri Považskej Bystrici a Ústavu pre mentálne a telesne postihnutú mládež v Hertníku pri Bardejove. A ešte je-

2004 – UNDOF, Sýria:
slovenskí vysokoškolskí štážiisti na univerzite
v Damasku prišli symbolicky obdarovať
našich vojakov mikulášskymi darčekomí

morskom letovisku, kde do roku 1974 trávila aj vianočné sviatky klientela z celého sveta, vyhnaní počas bojov okolo 40-tisíc prevažne grécko-cyperských majiteľov a obyvateľov. Dnes má Varoša prezývku mesto duchov a slovenskí vojaci strážia status quo vo vnútri ostnatým drôtom ohradeného areálu. „Štedrú večeru naši kuchári v hlavnom tábore vo Famaguste pripravili na slovenský spôsob. Kapustnica, šalát, ryba – ako inak. K nej nemohol chýbať príhovor veliteľa, stromček, darčeky. Pekné, kamarátske...“ Keďže vtedy spolu so Slovákmi slúžili tiež Srbi a Maďari, na polnočnú svätú omšu celebrowanú npor. Križákom prišli aj oni. „Cez sviatky sa vnímanie duchovného rozmeru nášho života medzi vojakmi prehĺbilo. Bolo to vidieť aj na účasti na svätých omšiach. Tradične som slúžil slávnostnú svätú omšu tiež pre medzinárodnú komunitu študentov na univerzite vo Famaguste. Skrátka – bol to veľmi pekný pocit sláviť takto sviatok narodenia Pána. A vôbec – celé moje prvé vyslanie do misie bola mimoriadne dobrá skúsenosť. Navyše ten pocit spolupatričnosti mi pomohol prekryť smútok v duši, lebo krátko pred nástupom do misie mi zomrela mama.“

Slovensko má prednosť

Slovenskí vojaci či zamestnanci rezortu obrany pôsobiaci v zahraničí sú vyslaní nielen do operácií či misií, ale približne 90 ich slúži na rôznych veliteľstvách či v štruktúrach NATO, Európskej únie alebo OSN. Ďalší zastávajú pozíciu vojenských pridelenov. Najviac ich pôsobí v Bruseli v centrálnych NATO a Európskej únie. Takmer tri desiatky. Počas vianočných a novoročných sviatkov časť z nich ostáva v pohotovosti ako tzv.

den príklad slovenskej aktivity. V roku 2002 bola prezidentkou organizačného výboru tohto humanitárneho podujatia lady Penny Haddacksová z Veľkej Británie, no prvý raz v histórii sa stala jeho výkonnou riaditeľkou (koordinátorkou) žena z kra-

2009 – ISAF, Afganistan: holandskí
vojaci zabávajú kolegov na základni
Tarin Kowt preoblečení
za Mikuláša a čiernych Petrov

diplomacká služba, ktorej cieľom je zabezpečiť nepretržitú akcieschopnosť Úradu vojenského predstaviteľa SR a celej Stálej delegácie SR pri NATO a Stáleho zastúpenia SR pri EÚ. Ostatní pociestujú domov alebo do inej dovolenkovej destinácie. „Ja osobne dám prednosť Slovensku a, samozrejme, rodine,“ povedal nám generálmajor Ondřej Novosad, vojenský predstaviteľ SR pri Vojenskom výbore NATO a Vojenskom výbore EÚ, ktorý v roku 1996 prežil Silvestra v misii UNTAES v bývalej Juhoslávii ako zástupca veliteľa slovenského ženijného práporu mierových síl OSN, v roku 1999 v operácii KFOR v Kosove ako veliteľ slovenského kontingentu a v roku 2003 počas Vianoc aj Silvestra velil Slovákom v Irackej slobode.

Hrdosť a objatie

„My siedmi sa vraciame domov z Iraku začiatkom decembra a našim nástupcom už teraz želim pekné sviatky,“ dodal veliteľ slovenského kontingentu v misii NATO v Iraku (NMI) major Martin Jankov, príslušník generálneho štábu. Aj on pritom už „vianocoval“ v nasadení – v roku 2014 s dvadsiatkou spoluobo-

jiny, ktorá bola ešte iba v prístupovom procese. Funkciu prijala pani Viera Púčiková, manželka nášho vojenského predstaviteľa v bruselskom hlavnom stane Aliancie.

„NATO Charity Bazaar sa tento rok konal 16. a 17. novembra už druhýkrát v nových priestoroch Aliancie. Som rád, že o výťažok sa v posledných rokoch v medzinárodnom prostredí úspešne uchádzali rôzne slovenské organizácie. Aj v uplynulom roku boli úspešné dva slovenské projekty, tento rok to bol jeden,“ konštatoval genmjr. O. Novosad. Konkretizujme, že vlani bolo úspešné Občianske združenie Malíček z Bratislavy, ktoré sa venuje podpore predčasne narodených detí a ich rodín, a Slovenská spoločnosť tradičného karate a kobudo z Martina získala prostriedky na zakúpenie tréningového náradia s cieľom podporovať pohybové aktivity najmä mladých ľudí. No a v novembri bolo úspešné Občianske združenie Rojko Charity zo Senca s projektom vybudovania detského ihriska. Navyše Slovensko bolo na tohtoročnom NATO bazári opäť aj počut prostredníctvom folklórnej skupiny Oräfci z Oravy.

jovníkov ako člen mobilného poradenského tímu v afganskom Zábule. No sviatky v zahraničí nebyvajú len o kamarátskom ovzduší a kapustnici voňajúcej domovom. Sú predovšetkým o službe. Niekedy naozaj náročnej či nebezpečnej. Najmä zlé počasie bolo 24. decembra 2002 v operácii SFOR v Bosne a Hercegovine príčinou havárie slovenského vrtuľníka. Dvaja piloti sa vážne zranili, tretí ľahšie. Nikto z vojakov nezabudne, že 27. decembra 2013 na následky zranení po teroristickom útoku zahynuli v Afganistane v operácii ISAF Edmund Makovník a Patrik Fraštia. Ťažko sa pozerá aj na vianočné fotografie z roku 2005 z misie KFOR v Kosove, pretože veľká časť z tých vtedy ešte pod rozžiareným stromčekom usmiatej ľudí zahynula o tri týždne neskôr pri návrate domov...

„Niekoľko jednotlivcov síce pre choroby muselo byť repatriovaných, nebolo to však nič vážne, preto verím tomu, že pred Vianocami privediem na Slovensko svojich vojakov k ich útvarom a rodinám v poriadku, s úsmevom a s hrdosťou,“ zdôraznil major Ivan Petřík, veliteľ 152 vojakov, z toho 10 žien, v operácii Predsunutá prítomnosť v Lotyšsku. Keďže nasledujúca rotácia prichádza do Pobaltia až v decembri a ešte nebudú mať nárok na dovolenku, všetci budú sviatkovať v službe. Aj mjr. Petřík pritom veľmi dobre vie, čo je to „sviatková“ odlúčenosť, veď bol už dvakrát nasadený v Afganistane. Vrávi, že darčeky pre blízkych nakúpi až doma. Chce si atmosféru adventu vychutnať v pokoji. A čo si želá pod stromček? „Nič. Návrat so zdravými vojakmi a objatia v rodine budú to najviac.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, Pavol Vitko a archív

2016 – EUFOR ALTHEA,
Bosna a Hercegovina:
borovica s vôňou
domova

2018 – UNFICYP, Cyprus:
príhovor veliteľa, modlitba duchovného

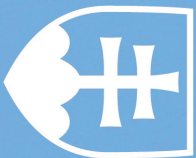
Pohľadnice a autá

Samozrejme, v ére internetu majú vojaci možnosť oveľa jednoduchšie sa spojiť so svojimi rodinami ako pred pätnástimi rokmi, keď mali cez Vianoce od armády k dispozícii len niekoľkokomínútový telefonát. No nepochybne aj teraz ich potešia

vianočné pohľadnice, ktoré už od roku 2008 pre príslušníkov OS SR v misiách kreslia žiaci zo Základnej školy J. A. Komenského v Turanoch. „Chlapci a dievčatá si aj takto vážia, že môžu byť cez Vianoce doma s rodičmi. Veď nie všetci otcovia a mamy z vojenských rodín môžu byť doma so svojimi deťmi. No a zo strany učiteľov je v tom aj kúsok vlasteneckej výchovy. Verím, že takto je to vlastenecké semienko zasiate,“ povedala v roku 2016 vtedajšia riaditeľka školy Melánia Klučiarovská, keď sa jej škola stala laureátom ankety Vojenský čin roka v kategórii priateľ armády. „Pravdaže, maľujeme aj tento rok – od prvákov až po deviatakov,“ avizovala pani učiteľka Miroslava Sláviková, ktorá patrí k dušiam tejto milej aktivity.

Aj spomenuté pohľadnice z Turian odovzdal vlani pred Vianocami našim vojakom v operácii ALTHEA minister obrany Peter Gajdoš. No a okrem stromčeka a surovín na kapustnicu im priviezol veľkoplošný televízor, kávovar, balíček pre každého a kľúčiky k siedmim novým terénnym služobným automobily.

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

JÚL

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

AUGUST

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

SEPTEMBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

JANUÁR

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

FEBRUÁR

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

APRÍL

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

MÁJ

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

MINISTERSTVO

OBRANY

SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MAREC

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

JÚN

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

2020

OKTÓBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

NOVEMBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

DECEMBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

2020

Očami absolventov

V Základni výcviku a mobilizačného doplnovania v Martine sa v lete tohto roku uskutočnil už po štvrtý raz výcvik dobrovoľnej vojenskej prípravy. Ako s ňou boli absolventi spokojní?

V roku 2019 sa na dobrovoľnej vojenskej príprave (DVP) zúčastnilo 40 frekventantov. Za štyri roky trvania výcviku prešlo bránami základne v Martine 255 účastníkov DVP. Výcvik skončilo a prisahu zložilo 228 z nich. Medzi účastníkmi dominujú najmä mladší ľudia, potvrdilo sa to aj v roku 2019, keď takmer všetci boli vo veku do 30 rokov.

Z výskumu vyplýva, že trvalý záujem stať sa profesionálnym vojakom mali tri štvrtiny opýtaných vojakov DVP (75 %). Ďalších 10 % respondentov uviedlo, že o možnosti stať sa profesionálnym vojakom začali uvažovať až na základe osobnej skúsenosti s DVP.

Väčšina záujemcov o dobrovoľnú vojenskú prípravu sa rozhodla absolvovať výcvik DVP so zámerom zlepšiť šance na vstup do Ozbrojených síl SR, mnohí z cvičiacich išli na výcvik DVP s úmyslom stať sa po jeho skončení profesionálnym vojakom/vojačkou.

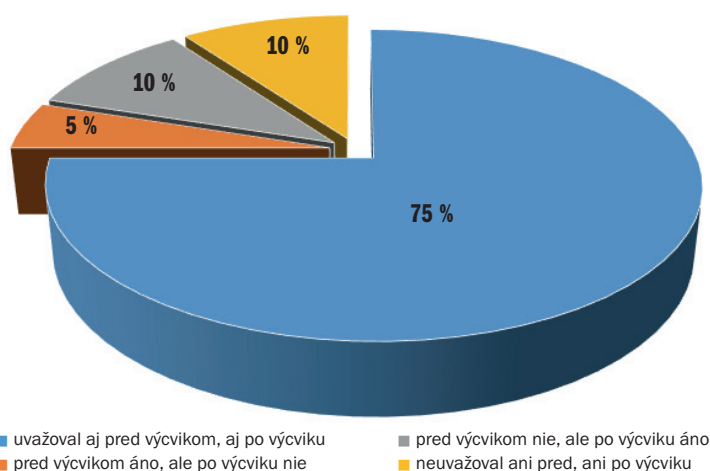
S výcvikom a jeho podmienkami boli absolventi výcviku prevažne spokojní a deklarovali, že keby sa ešte raz rozhodovali, prišli by na výcvik opäť. Väčšina

by takéto vojenské cvičenie odporučila aj svojim kamarátom a známym. Najväčšiu spokojnosť deklarovali s ubytovaním, denným režimom a s kvalitou inštruktorov, veliteľov a podporného personálu. Väčšine DVP splnila očakávania, s ktorými na výcvik nastupovali. Oceňujú, že nadobudli nové zručnosti a vedomosti,

cítia sa disciplinovanejší, psychicky odolnejší a viac pripravení na prípadnú obranu vlasti. Tohtoročný výskum potvrdil aj fakt, že výška finančného príspevku za výcvik mala pozitívny a významný vplyv na záujem o DVP.

Text: pplk. Jozef Kutak
sektoria ľudských zdrojov MO SR

Úvahy respondentov o možnosti stať sa profesionálnym vojakom pred a po výcviku DVP (n = 40)

ČO ROBIŤ NA MIESTE UDALOSTI

- Snažte sa prekonať čo najrýchlejšie prvotný šok
- Neodkladne kontaktujte operačného dozorného Vojenskej polície a postupujte podľa jeho pokynov
- Nevstupujte na miesto činu s výnimkou poskytnutia prvej pomoci
- Vykonajte opatrenia na zabránenie vzniku ďalšieho nebezpečenstva (únik vody, požiar a pod.)
- Počkajte na príchod Vojenskej polície
- Ak ste videli páchatel'a, resp. páchatel'ov, pokúste sa zapamätať si čo najviac údajov (pohlavie, vek, výška, fyzické zvláštnosti, oblečenie a pod.)

Rýchlejšie ako zvuk

Počas studenej vojny súperili USA a ZSSR vo viacerých oblastiach. Jednou z nich bolo aj zavedenie nadzvukových stíhacích lietadiel do služby. Prototyp sovietskeho stroja MiG-19 v týchto pretekoch tesne zvíťazil, do vzduchu sa dostal o pár mesiacov skôr ako americký konkurent F-100.

Vývoj nového stroja sa začal už v roku 1950. MiG-15 vtedy len zavádzali do služby a MiG-17 sa ešte nezačal vyrábať, no už sa plánoval ich nástupca. Mal mať celkovo lepšie výkony, ale predovšetkým mal prekračovať rýchlosť zvuku vo vodorovnom lete.

Dovtedy sa podarilo dosiahnuť nadzvukovú rýchlosť iba počas strmhlavého letu alebo experimentálnymi strojmi. Prvým bol Bell X-1, ktorý s raketovým motorom prekonal zvukovú bariéru 14. októbra 1947. Pri vývoji MiG-19 sa konštruktéri rozhodli ísť cestou použitia dvoch prúdových motorov, ktoré dovedna poskytovali požadovaný vyšší výkon. Použili pri tom rozšírený trup MiG-17. V roku 1951 tak vznikol testovací stroj SM-1, jeho výkony však sklamali. Nasledovali práce na zdokonalení motorov a ďalší testovací stroj SM-2, ktorý už pripomínal budúcu devätnástku. Bol to stredoplošník s veľmi tenkým krídlom s vysokou šípovitou, až 55 stupňov. Prvý raz vzlietol 24. mája 1952.

Prototyp amerického F-100 sa dostal do vzduchu až v roku 1953, no do služby ho začali zavádzať už v roku 1954. MiG-19 svoj počiatočný náskok stratil. Musel totiž prekonávať mnoho problémov, na ktoré konštruktéri pri urýchlennom vývoji nara-

zili. K útvarom začal prichádzať až v roku 1955, no detské problémy pokračovali. Najväčším bolo riziko výbuchu počas letu. Nádrže medzi motormi boli nedostatočne tepelne izolované a hrozilo prehriatie paliva. To sa podarilo vyriešiť pridaním ďalších plechov medzi nádrže a motory. Druhým vážnym problémom bola strata ovládateľnosti pri vysokých rýchlostiach. To zasa vyriešilo zavedenie celopohyblivých tzv. plávajúcich stabilizátorov.

Výsledkom úprav bola štandardná a najrozšírenejšia verzia MiG-19S. Stíhacie lietadlo ešte nemalo radarové vybavenie ani schopnosť niesť riadené strely. Zato malo silnú hlavnú výzbroj v podobe troch kanónov kalibru 30 mm. Dva boli v koreňoch krídel, tretí bol na spodnej časti trupu.

Radar dostala až nasledujúca verzia MiG-19P. Bol umiestnený v kryte na hornej strane nasávacieho otvoru a pre jeho inštaláciu sa musela zredukovať výzbroj na dva kanóny menšieho kalibru 23 mm. Verzia MiG-19PM už neniesla kanóny vôbec, ale mala pod krídlami štyri závesníky pre rakety vzduch-vzduch.

Prvé boje

V sovietskych službách zasahovali MiG-19 najmä proti prieskumným narušiteľom.

Nové americké stroje U-2 lietajúce vo veľkých výškach však zostali mimo ich dosahu. Pri prvom takom stretnutí na jeseň 1957 pilot MiG-19 prieskumníka videl, ale výškový rozdiel 3 000 metrov nedokázal prekonať. Nešťastne sa skončilo prenasledovanie U-2 Garyho Powersa 1. mája 1960. MiG-19 pilotovaný Sergejom Safranovom bol zasiahnutý vlastnými raketami a sovietsky letec zahynul.

MiG-19 zohral rolu aj pri kontroverzných incidentoch. V medzinárodnom vzdušnom priestore 1. júla 1960 zostrelil americký stroj RB-47 a v januári 1964 nad východným Nemeckom zničil neozbrojené cvičné lietadlo, ktoré zabľúdilo cez hranice. Pri oboch stretnutiach zahynulo sedem amerických letcov.

Do skutočne ostrého boja sa MiG-19 dostal najprv na Blízkom východe. Najväčším používateľom tam bol od začiatku 60. rokov Egypt. Prvé stretnutie 29. novembra 1966 však nedopadlo dobre. Dve egyptské stíhacie lietadlá vtedy prenasledovali malý vrtuľový stroj Piper Cub v izraelskom vzdušnom priestore. Zasiahlo proti nim izraelské stíhacie lietadlo Mirage III, ktoré prvý MiG-19 zničilo raketou a druhý zostrelilo palubnými kanónmi. Veľká časť egyptských lietadiel bola zničená na zemi počas šesťdňovej vojny v júni 1967.

MiG-19

Dĺžka: 12,5 m
Rozpätie: 9 m
Max. hmotnosť: 8 800 kg
Pohon: 2 motory Tumanskij RD-9B
Max. rýchlosť: 1 452 km/h
Dolet: 1 390 km
Dostup: 17 500 m
Výzbroj: 3 kanóny kalibru 30 mm
alebo 4 závesníky pre rakety

Bol aj vo Vietname

Od roku 1969 používal stíhacie lietadlá MiG-19 aj severný Vietnam. Nikdy sa však nerozšírili tak ako stroje MiG-17 a MiG-21. Dôvodom bol ich obmedzený operačný dolet, ale aj zložitejšia konštrukcia. Dva motory v trupe boli náročné na údržbu, a tak tento stroj nebol obľúbený ani medzi pilotmi, ani medzi mechanikmi. Vo vzduchu však bol dobre ovládateľný a obratný, v súbojoch proti modernejším protivníkom si nepočínal zle. Vietnamská strana tvrdí, že piloti MiG-19 zostrelili dvanásť amerických lietadiel a sami vo vzdušnom boji stratili osem stíhacích lietadiel. Americká strana udáva opačný pomer: šesť vlastných lietadiel zostrelených v boji s MiG-19 a desať zničených vietnamských stíhacích lietadiel tohto typu. K historickej udalosti došlo 2. júna 1972, keď americký F-4 Phantom II zničil jeden MiG-19. Išlo o prvý zostrel kanónom dosiahnutý pri nadzvukovej rýchlosti.

A ako hodnotili MiG-19 jeho protivníci? Podľa amerických pilotov mal dobrý výhľad z kabíny a jeho výzbroj bola veľmi silná. Tri kanóny dokázali za sekundu vychrlieť na súper a 18 kg projektílov. Oceňovali aj jeho obratnosť, MiG-19 bol totiž schopný poľahky vymanévrovať Phantom. Aj oni si však všimli jeho extrémne obmedzený dosah. „Ak poletí na plný výkon nízko nad zemou, po piatich minútach musí pilot MiG-19 hľadať miesto na pristátie,“ zhodnotil jeden z amerických letcov najväčšiu slabinu.

V našich službách

Dokopy používalo MiG-19 a jeho licenčné verzie 25 krajín. Okrem ZSSR sa vyrábal aj v Číne pod označením Shenyang J-6 a v Československu ako Aero S-105. Vzniklo spolu viac ako 6 500 kusov, čo z neho robí veľmi rozšírené prúdové lietadlo.

Aj pre československé letectvo, ktoré v rokoch 1958 až 1972 používalo spolu 184 kusov všetkých verzií, to bolo prvé nadzvukové stíhacie lietadlo. Z nich 104 pochádzalo z licenčnej výroby, zvyšok dodal priamo ZSSR. Najrozšírenejšia bola aj u nás základná verzia MiG-19S. V Československu lietal 117 kusov a 24 z nich sa počas služby zničilo pri haváriách. Prepadovej verzie MiG-19P malo naše

letectvo 24 kusov, päť z nich stratilo pri nehodách. Strojov MiG-19PM sme používali 43 kusov, z toho desať počas služby havarovalo.

Podobne ako vo Vietname, aj v našich podmienkach prevádzka rýchlo odhalila slabiny tohto typu – obmedzený dosah a komplikovanú údržbu. Napríklad servisné otvory mal tento stroj iba na vrchnej strane, a ak mechanikovi náhodou spadla nejaká súčiastka do trupu, dala sa vybrať jedine po odmontovaní celej zadnej časti lietadla. Z týchto dôvodov sa MiG-19 u nás až tak nerozšíril a velenie československého vojenského letectva sa radšej sústredilo na MiG-21, ktorý prišiel do výzbroje len o tri roky neskôr.

Text: Miroslav Barič

Taiwan modernizuje

Taiwan je dlhoročným používateľom stíhacích lietadiel F-16. V roku 1992 kúpil 150 kusov verzie A/B. V poslednom čase sa snažil tieto lietadlá nahradiť novými strojmi. Ale úsilie získať stíhacie lietadlá F-35 bolo z politických dôvodov neúspešné. Američania však súhlasili s modernizáciou F-16 A/B na štandard F-16V s radarom AESA. Celý program stál 5,3 miliardy dolárov a prvé modernizované stíhacie lietadlá dostal Taiwan v tomto roku. Celý proces by sa mal skončiť v roku 2023. No Taiwan sa nevzdal pokusov získať aj nové lietadlá a americká vláda v septembri súhlasila s predajom 66 stíhacích lietadiel F-16 najnovšej verzie Block 70 v hodnote 8 miliárd dolárov. Tento krok vyvolal nahnevajú reakciu Pekingu, ktorý považuje Taiwan za súčasť Číny.

Čína ukázala DF-17

V Pekingu sa 1. októbra konala veľká vojenská prehliadka k 70. výročiu Čínskej ľudovej republiky. Medzi 580 predvedenými vojenskými vozidlami bolo aj 16 odpaľovacích zariadení pre hypersonické rakety DF-17. Bolo to vôbec prvýkrát, čo Čína tieto strely ukázala svetu, hoci v tomto prípade išlo len o makety. Strela DF-17 je stále zahalená tajomstvom. Vrávi sa, že Čína ich testuje od roku 2017 a do výzbroje by sa mohli dostať už

v roku 2020. Strelu tvorí klasický raketový nosič, ktorý ju vyneší do výšky a udelí jej rýchlosť až päť machov. Namiesto bežnej hlavice je však okrídlený klzák. DF-17 tak môže v záverečnej fáze letu manévrovať a jej dráha je oproti klasickým balistickým rakétam nepredvídateľná. To výrazne sťažuje obranu proti takýmto strelám. DF-17 má dosah približne 2 000 km a môže niesť jadrovú hlavicu.

Nahradia Tornada Super Hornetmi?

Nemecko a Francúzsko sa v roku 2017 dohodli na spoločnom vývoji nového stíhacieho lietadla. Zaviazali sa investovať v prvej fáze do projektu štyri miliardy eur do roka 2025. Nové stíhacie lietadlo by malo vstúpiť do služby v roku 2040 a nahradiť nemecké Eurofighter a francúzske Rafale. Dovtedy však Nemecko musí nájsť náhradu za svoje staršie lietadlá Tornada. Má ich vo výzbroji 90 a začne ich vyradovať od roka 2025. Nemecké noviny Süddeutsche Zeitung uviedli, že horúcim kandidátom je americký typ F-18 E/F Super Hornet. Dôvodom je, že tieto stroje môžu získať certifikát na nosenie jadrových bômb až o päť rokov skôr ako Eurofighter. Nemecko síce nukleárne zbrane nevlastní, ale v rámci NATO môže použiť približne 60 taktických jadrových bômb poskytnutých USA.

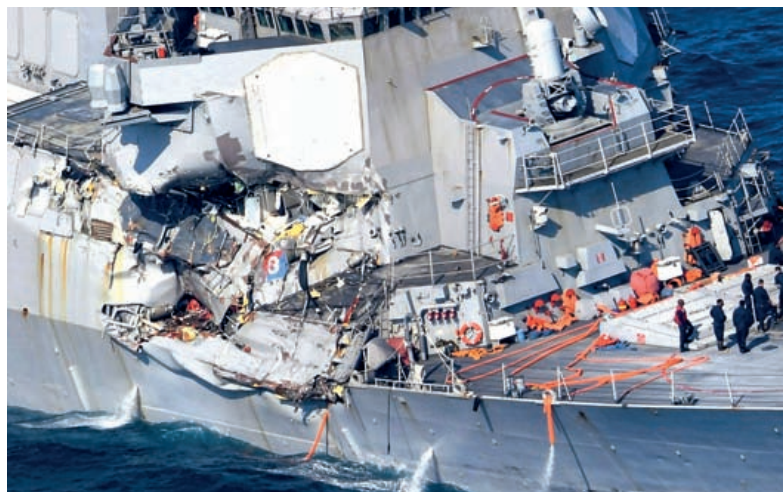
Ukrajina nakúpi rakety

Americké ministerstvo zahraničných vecí schválilo predaj protitankových rakiet Javelin Ukrajine. Hodnota nákupu by nemala prekročiť 39,2 milióna dolárov. Ukrajina požiadala o predaj 150 rakiet Javelin a desiatich odpaľovacích zariadení. Súčasťou objednávky je výcvik personálu, cvičné zariadenia a vybavenie na transport a technickú podporu. Rakety Javelin používajú americké ozbrojené sily od polovice 90. rokov a do dnešného dňa ich bolo v boji vypálených približne 5 000. Strela má kaliber 127 mm a dĺžku 1,1 m. Celý systém má hmotnosť 22,3 kg. Dosah rakety je 4 750 m. Tandemová hlavica s hmotnosťou 8,4 kg má priereznosť 600 až 800 mm panciera.

Text: Miroslav Barič, Foto: China Military, RAF, US Army, US Navy, USAF

RAF získa nové drony

Britské kráľovské letectvo (RAF) predstavilo náhradu za 10 bojových dronov Reaper, ktoré používa v Iraku a v Sýrii, no čaká ich vyradenie zo služby. Do roku 2024 chce mať 16 nových dronov Protector, ktoré majú oproti Reaperom viacero zlepšení. Kým staršie stroje môžu operovať iba vo vyhradenom vzdušnom priestore, nový Protector môže lietať aj v sektoroch, v ktorých sa pohybujú civilné lietadlá. Má totiž systém, ktorý dokáže detegovať iné stroje a automaticky sa im vyhnúť. Reapery tiež mohli vzlietať a pristávať iba na základni, na ktorej bol aj ich operátor. Protector môže pristáť kdekoľvek na svete, kým ich operátor bude stále na základni v Británii. Lietadlo s rozpätím 24 metrov vydrží vo vzduchu až 40 hodín a unesie dvojnásobok munície oproti Reaperom. Protector môže niesť 18 riadených striel Brimstone 3A alebo navádzané bomby Paveway IV s hmotnosťou 227 kg.

Návrat ku kormidlu

Americké námorníctvo prestane používať dotykové obrazovky na ovládanie svojich lodí. Ukázalo sa, že práve tie prispeli k dvom vážnym nehodám v roku 2017. Na torpédoborcach USS Fitzgerald a USS McCain zahynulo pri zrážkach s inými loďami 17 námorníkov. Vyšetrowanie ukázalo, že posádky nevedeli v núdzovej situácii dostatočne rýchlo zadať potrebné pokyny na komplikovaných dotykových obrazovkách. Nasledujúci prieskum medzi námorníkmi ukázal, že preferujú klasické ovládanie pomocou kormidelných kolies a pák na ovládanie rýchlosti. Tie boli totiž na všetkých lodiach rovnaké a každý ich vedel použiť. Naopak, dotykové systémy sú na každej lodi vďaka rôznym výrobcam odlišné a nemajú takmer nič spoločné. Americké námorníctvo preto teraz opätovne vyvíja klasické kormidlá a v roku 2020 ich začne inštalovať na lode namiesto dotykových obrazoviek.

Búrlivá éra bratříkov

Pri hodnotení bratříkov, známych aj pod dobovým pomenovaním *žebráci*, *fratres*, *brüder*, v historiografii dodnes pretrvávajú viaceré odlišných, protichodných a neraz aj mylných hodnotení, zväčša ovplyvnených súvekom ideológiou.

V konfrontácii s prameňmi, respektíve historickou skutočnosťou, ťažko obstojí dogmatická téza, že „aj medzi týmito žoldnieri a hajtmami bolo mnoho takých, ktorí boli odhodlaní bojovať ďalej za zlepšenie osudu pracujúceho ľudu“. V maďarskej historiografii sa zasa vlastne doposiaľ zaužívalo mylné stotožňovanie husitov, jiskrovcov a bratříkov, ako aj ich označovanie za Čechov.

Jasnozrivý kronikár

Pritom už stredoveký kronikár Ján z Turca roku 1488 hutne a vecne správne vystihol aj podstatu bratříkov, ktorých označil ako „druh zbojníkov, ktorí pustošili Hornú zem. Verbovali sa z bývalých žoldnierov. Ich bojové oddiely sa dopúšťali násilia a mnohé sídla si získali zradou, zbraňou alebo novou výstavbou. Osvojili si pomenovanie brat na spôsob kláštor-ných mníchov, čo vo svojej reči nazývali „bratřík“. Spomedzi seba si určili kapitánov a pustošením, zabíjaním a požiar-mi ničili všetky s nimi susediace oblasti a boli horší než ostatní. V krajine sa ich opovážlivosť rozrástla...“

Zhruba od roku 1450 začal Peter Aksamit, niekdajší hajtmán Jána Jiskru z Brandýsa, organizovať rôzne skupiny bojovníkov do viac či menej pevného vojenského spoločenstva, ktoré sa nazývalo bratstvo. Boli to teda vlastne zbehovia či na vlastnú päsť konajúci žoldnieri z Jiskrovho vojska, ktorí buď nedostávali žold, alebo mali iné dôvody na to, aby sa stali bratříkmi. Je preukázané, že k českému jadru, čiže k príslušníkom bývalých poľných husitských rôt, ktorí tvorili základ jiskrovcov, sa pridávalo tiež domáce obyvateľstvo, predovšetkým Slováci, Maďari a Rusíni, ako aj Slezania či Poliáci.

Boj a tvrdý život

V prípade bratříkov išlo o príslušníkov vojenského remesla, zvyknutých na boj i tvrdý vojenský život, pre ktorých husitská vierouka ani jej šírenie už nehrali úlohu. Mohol si ich najať ktokoľvek; bojovali za peniaze, a to aj proti sebe. Pokiaľ nedostávali žold, prepádali mešťanov, obchodníkov, duchovných, neraz aj poddaných, takže oprávnené mali povesť skôr zbojníkov a lupičov než štriteľov vznešených mravoučných ideí.

Bratricke spoločenstvá sa vnútorne riadili zásadami vojenskej demokracie s prvkami hierarchickej subordina-cie. Vedenie tábora mali v rukách volení starší, spomedzi ktorých sa ustanovovali velitelia – hajtmani, čiže kapitáni. Z listu Eneáša Silvia Piccolominiho z júla 1453 pápežovi Mikulášovi V. vyplýva, že každý jazdec dostával na týždeň 1 zlatý, pešiak polovicu. Velitelia pri delení koristi dostávali toľko ako radoví bratříci.

Z vojensko-organizačného hľadiska možno bratříkov charakterizovať ako príležitostné zoskupenia ozbrojených jednotiek (rôt) rôznej sily a neraz aj odlišne usporiadanej štruktúry. Zo zachovaných listinných dokladov, ako aj na základe posúdenia logistico-operačných faktorov – čiže zásobovania, ubytovania a celkovej bojaschopnosti – možno usúdiť, že základnú optimálnu, a teda aj najbežnejšiu samostatnú bratricku jednotku tvorilo minimálne 25, priemerne asi 50 až 70 a len výnimočne nad 100 mužov.

Páni hradov i miest

Najvyšším veliteľom bratříkov bol Peter Aksamit z Košova, ktorý sídlil na Tábo-

Romantizujúca podoba bratrúckeho hajtmána na kresbe Mikoláša Aleša

re (Zelenej hore pri Hrabušiciach) a na hrade Plaveč; ten dostal do daru od Petra Komorovského, poľského šľachtica, čo sa pridral k bratrúkom. Ďalšími významnými bratrúckymi veliteľmi boli Matej z Kňazíc, ktorý sídlil na Šarišskom hrade, Ján Talafúz ovládajúci Richnavu, Peter z Radkova a po ňom Peter zo Snakova boli hajtmánmi Brezovického hradu, Jakub z Paňoviec, prezývaný Teľa, bol hajtmánom v Podolínci a na Plavečskom hrade, neskôr sa stal hlavným hajtmánom bratrúkov v Gemi. Kapitánom Kežmarku bol pôvodne Mikuláš Brcál, po ktorom, keď sa roku 1449 stal spišským županom, funkciu prevzal jeho brat Martin, ktorý bol predtým počas kapitánom Rožňavy. Spolu s Martinom Brcálom hajtmanskú funkciu v Kežmarku vykonával aj Bartoš (Bartošek) z Hertvíkovíc.

K bratrúkom sa na istý čas pridral aj veľmož Pongráč zo Svätého Mikuláša, ktorý ovládal veľké územie západného a severného Slovenska. Jeho sídlom bol hrad Branč. Na Záhorí a vo východnom Rakúsku operoval Vaněk z Rachmanova, nazývaný Ladvinka. Kronikári spomínajú zhodne aj ďalšie mená: Valgata, Ribald, Kerský, Urik či Slovačko.

Roku 1453 podnikol proti bratrúkom výpravu bratislavský župan Ladislav Huňady, syn gubernátora Jána Huňadyho. Skončila sa však bez väčšieho úspechu, a to prímerím, na základe ktorého mnohé mestá i strategické pevnosti zostali v rukách bratrúkov.

Ani Ján Jiskra, ktorý roku 1454 vstúpil do kráľovských služieb, si nedokázal s bratrúkami poradiť. Vzhľadom na neúspešnosť vojenských operácií sa uhorské dvorské kruhy pokúšali oslabiť vplyv bratrúkov tým, že ich verbovali za žoldnierov a posielali bojovať proti Osmanom, čo sa ako riešenie vcelku osvedčilo.

Pod Matejovým žezlom

Po nástupe Mateja Korvína na uhorský trón začiatkom roka 1458 nastala nová fáza boja proti bratrúkom, ale aj proti Jánovi Jiskrovi, keďže tí sa opäť stali spojencami. Útok proti bratrúkom v marci 1458 podniklo vojsko vedené Blažejom Maďarom a Bartošom z Hertvíkovíc, ktorý bol predtým Jiskrovým i bratrúckym kapitánom. Kráľovské oddiely sa dostali na Spiš a do Šariša, no väčšie úspechy nedosiahli.

V apríli 1458 kráľ Matej začal konať o čosi rozhodnejšie; kapitán Horného Uhorska Sebastián (Rozgoň) z Rozhanoviec dobyl bratrúcku pevnosť Vadna v Boršodskej stolici, ktorá bola sídlom hajtmána Martina Valgatu. Tomu sa spolu s Petrom Komorovským a časťou vojska v počte asi 2 500 mužov podarilo ustúpiť. Pri úteku smerom na Rimavskú Seč narazili v lesoch na vojsko jagerského biskupa Ladislava z Héderváru, ktorý ich z chodu napadol. Medzitým tam prišlo aj vojsko Sebastiána z Rozhanoviec, ktoré zaútočilo na bratrúkov od chrbta a úplne ich porazilo, respektíve sčasti zajalo. V bitke padol do zajatia aj hajtmán Valgata.

Bojová scéna znázorňujúca bratrúkov v Kronike Jána z Turca, vydané tlačou roku 1488

Sebastián z Rozhanoviec po tomto víťazstve postupoval s vojskom ku Košiciam a obsadil Sečovce, pričom zajal približne 400 bratrúkov. Ďalej tiahol s vojskom v ústrety bratrúkom vedeným Aksamitom a Talafúzom, ktorí sa vracali z výpravy v okolí Bodrogu. V júni 1458 sa pri Blatnom Potoku (Sárospatak) odohrala bitka, v ktorej asi 2 000 bratrúkov utrpelo ťažkú porážku. V bitke padol aj Peter Aksamit, Jánovi Talafúzovi sa s malou jazdeckou skupinkou podarilo utiecť na Šarišský hrad.

Smrť Petra Aksamita značne oslabilu jednotu bratrúckeho hnutia, no nebol to ešte jeho koniec. Keďže kráľ Matej sa chystal na boj proti Osmanskej ríši, koncom septembra 1458 uzavrel s bratrúkami ročné prímerie. Po jeho vypršaní pokračovali nekonečné drobné boje, ktoré však bratrúkov do veľkej miery oslabil. Roku 1462 sa Matejovi podarilo uzavrieť dohodu s Jiskrom a s bratrúckymi kapitánmi, keď im za odstúpenie dovtedy ovládaných miest a hradov vyplatil odškodné.

Záverečné dejstvo

Mnohí bratrúci opustili Uhorsko a časť z nich vstúpila do Matejovho žoldnierskeho vojska. Ostatní sa postupne presunuli na západné Slovensko. Tu si vybudovali niekoľko táborov, najmä vo Svätom Petre pri Hlohovci a vo Veľkých Kostoľanoch. Koncom roka 1466 však kráľovské vojsko pod velením viacerých veliteľov a neskôr samotného kráľa Mateja obľahlo posledný bratrúcky tábor vo Veľkých Kostoľanoch, ktorého veliteľom bol Ján Švehla, bývalý kapitán a zbež z Matejovho vojska.

Po takmer mesačnom obklúčení bola koncom januára 1467 posledná bratrúcka pevnosť dobytá. Kráľ Matej tvrdo zúčtoval s časťou bratrúkov – Švehla so svojimi 150 spolubojovníkmi odvisol na šibenici. Preukázal však aj pragmatickú veľkorysosť, lebo viacerí porazení bratrúci dostali možnosť vstúpiť do kráľovského žoldnierskeho vojska.

Text: Doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.
Vojenský historický ústav

Ocenenia v Bratislave

Veliteľ Veliteľstva posádky Bratislava plukovník Slavomír Milde 5. novembra ocenil príslušníkov Vojenskej hudby Ozbrojených síl SR pri príležitosti 100. výročia založenia Veliteľstva posádky Bratislava. Vojenskej hudbe OS SR odovzdal pamätnú plaketu a vybraným príslušníkom vojenskej hudby pamätné mince. V mene náčelníka Generálneho štábu OS SR odovzdal plukovník Milde tiež pamätné mince tým príslušníkom vojenskej hudby, ktorí sa zúčastnili na vojenskej prehliadke 29. augusta v Banskej Bystrici. V dňoch 5. a 6. novembra plukovník Milde navštívil Čestnú stráž OS SR v kasárňach Vajnory a rotu podpory velenia Generálneho štábu OS SR v Duklianských kasárňach v Bratislave, aby ocenil vybraných vojakov pri príležitosti 100. výročia založenia Veliteľstva posádky Bratislava a v mene náčelníka generálneho štábu odovzdal pamätné mince tým príslušníkom Čestnej stráže OS SR a rotu podpory velenia GŠ OS SR, ktorí sa zúčastnili na vojenskej prehliadke v Banskej Bystrici.

Za záchranu života

Minister obrany Peter Gajdoš 5. novembra ocenil pamätnou medailou ministra obrany III. stupňa čatára Marcela Barčáka za záchranu života. Vojak poskytol neznámej žene prvú pomoc a vďaka resuscitácii až do príchodu záchrannej služby jej zachránil život. Pri tejto príležitosti šéf rezortu obrany poďakoval Marcelovi Barčákovi za jeho rozvahy a schopnosť včas a efektívne poskytnúť prvú pomoc. Čatár Barčák uviedol, že si ocenenie veľmi váži, no najväčšou odmenou preňho je, že zachránená žena je v poriadku. Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Daniel Zmeko vyzdvihol pripravenosť čatára Barčáka. „Som hrdý na to, že mám česť veliť takýmto profesionálnym vojakom,“ povedal a zdôraznil, že slovenské ozbrojené sily sú tu pre občanov, v stave bezpečnosti aj krízy, vždy pripravené pomôcť.

● V priestoroch Posádkového klubu v Prešove sa uskutočnil výber najlepšieho poddôstojníka a najlepšieho vojaka z hodnostného zboru mužstva 2. mechanizovanej brigády za výcvikový rok 2019. Najlepším poddôstojníkom brigády sa stal mladší pomocník čatár Martin Rusnák z rotu podpory velenia prešovskej brigády a najlepším vojakom v hodnostnej kategórii mužstvo starší ostreľovač slobodník Roman Balog z mičalovského mechanizovaného práporu.

● Najlepším vojakom brigády bojového zabezpečenia Trenčín v kategórii mužstvo sa stal desiatnik Jaroslav Adamkovič, príslušník práporu CSS Prešov, a najlepším poddôstojníkom roka sa stal čatár Jozef Šiška z práporu logistiky Hlohovec. Obaja vybraní príslušníci budú brigádu reprezentovať vo výbere najlepších vojakov výcvikového roka 2019 v pozemných silách.

● Najlepším vojakom hodnostnej kategórie mužstvo Veliteľstva posádky Bratislava sa rozhodnutím komisie 6. novembra stal desiatnik Vladimír Mada, starší strážny 2. rotu Čestnej stráže Ozbrojených síl SR. Najlepším poddôstojníkom je rotmajster Marián Motola, veliaci poddôstojník rotu podpory velenia generálneho štábu.

● V odbore krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek sa uskutočnil kurz policajnej strelby 3. výkonnostnej triedy. Zúčastnili sa na ňom tiež vojenskej policajti, ktorí budú vyslaní do zahraničia, a príslušníci Úradu na ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií Ministerstva vnútra SR.

● Príslušníci oddelenia policajného výkonu Topoľčany – detašované pracovisko Trenčín a oddelenia bezpečnosti a ochrany informácií a komunikačných a informačných systémov Vojenskej polície 7. novembra realizovali preventívno-bezpečnostnú akciu v Kasárňach SNP Trenčín so zameraním na kontrolu oprávnenosti vstupu/vjazdu do objektu a vnášania nepovolených predmetov a materiálov. Vojenská polícia počas akcie prvý raz nasadila technický prostriedok Kerberos Mobile, určený na rýchlu a spoľahlivú kontrolu podvozkov vozidiel.

● V dňoch 5. – 6. novembra sa uskutočnil komplexný nácvik uvádzania martinskej Zásobovacej základne II. a muničných skladov do bojovej pohotovosti, plnenia úloh mobilizácie a opatrení na ochranu síl.

● Nový náčelník štábu veliteľstva misie UNFICYP plukovník Neil Wright navštívil Sektor 4, ktorý je v zodpovednosti Ozbrojených síl SR. Cieľom jeho návštevy bolo zoznámiť sa s hlavnými funkcionármi Sektoru 4, prezrieť si Kemp generála M. R. Štefánika a navštíviť niektoré patrolovacie základne. Veliteľ SLOVCON-u podplukovník Rudolf Rusnák spolu s náčelníkom operačného oddelenia kapitánom Ľuboslavom Tóthom prezentovali hlavné úlohy Sektoru 4.

● V NR SR schválili návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 93/2005 Z. z. o autoškolách. Vďaka nemu sa bude môcť opäť zriadiť „vojenská autoškola“, ktorá v OS SR absentuje od roku 2003.

● Základňa výcviku a mobilizačného doplnovania Martin 4. – 5. novembra v rámci prípravy obyvateľstva na obranu štátu organizovala účelové cvičenie pre 197 žiakov z bilingválneho gymnázia v Sučanoch. Žiaci sa oboznámili s úlohami a štruktúrou ozbrojených síl. Skúsení inštruktori pripravili prednášky a ukážky streleckej, spojovacej, taktickej, chemickej a zdravotníckej prípravy. Gymnazistom predstavili aj ručné zbrane a techniku.

Veľké maličkosti

O výsledku cvičenia rozhodujú aj ubytovanie, strava, hygiena, preprava materiálu i zásob, všetky poľné služby III. úrovne logistiky. To všetko zabezpečovali na Slovenskom štíte 2019 príslušníci práporu logistiky Hlohovec.

Veliaci poddôstojník práporu nadrotmajster Richard Paraňa pripomína, že útvar je špecifický tím, že doma i v zahraničí po logistickej stránke zabezpečuje všetky najvýznamnejšie výcvikové aktivity Ozbrojených síl SR.

Veliaci z muničáku

„Naši ľudia plnia úlohy v rôznych miestach. Od Lotyšska cez Cyprus, Irak, Afganistan až po Bosnu a Hercegovinu. To sťažuje prácu aj veliaceho poddôstojníka, no nesťažujem sa,“ hovorí rodák zo Spišskej Novej Vsi. Patrí medzi absolventov vojenskej strednej školy v Liptovskom Mikuláši, smer zbrane, zbraňové systémy a munícia. Začínal v muničnom sklade v Kvetnici, nasledovala multifunkčná základňa Poprad a výcviková základňa pre vojakov v základnej službe Kežmarok. Od roku 2006 pôsobí v logistických útvaroch v Hlohovci. Sprvu ako veliaci čaty v 1. multifunkčnej rote, postupne bol veliacim poddôstojníkom roty a od prvého septembra 2014 práporu logistiky.

Priznáva, že práca s ľuďmi nie je jednoduchá. „Ale niekedy prichádzajú momenty, keď sa vám celé vaše úsilie vráti. Vtedy si človek povie, že sa všetka vynaložená námaha oplatí. Napríklad, keď sme ľudí pripravovali do zahraničnej misie a oni mi z nej zavolali, že mi ďakujú za dobrú prípravu. Aj keď doma to neraz vnímali ako zbytočnosť. Rovnako poteší, keď sa tam s nimi stretnem a poďakujú mi, alebo ich veliteľ ocení moju prácu,“ spokojne konštatuje nadrotmajster Paraňa. Zahraničné skúsenosti získal v operácii Európskej únie ALTHEA v Bosne a Hercegovine a v operácii ISAF v Afganistane.

Medzi Slováckmi

Práve s Balkánom je spojený jeho zaujímavý zážitok. Nadrotmajster Paraňa vedel, že v regióne žijú aj dolnozemskí Slováci. Skontaktoval sa so sekretariátom starostu Báčskeho Petrovca, napísal mail, či by ich mohli prísť pozrieť. Prišla odpoveď, že ich pozývajú na celý víkend. Richard začal plánovať služby a prácu svojho družstva tak, aby mohli navštíviť našich rodákov. „Chalanom z družstva som, samozrejme, nič nepovedal, malo to byť také malé prekvapenie. Vyrazili sme v sobotu ráno po nočnej službe na dvoch autách, až vtedy som im oznámil cieľ cesty. Pri príchode do Báčskeho Petrovca nás už čakali miestni, aby sme trafili na mestský úrad. Starosta a zastupiteľstvo nám pripravili pekné uvítanie, oboznámili nás s históriou Slovákov na Dolnej zemi, prezreli sme si kultúrne pamiatky mesta. Čo-to sme zasa my povedali o nás, čo robíme, kde sme a čo je naša

úloha. Čas v príjemnej atmosfére ubehol veľmi rýchlo. V nedeľu sme starostovi odovzdali pamätnú plaketu a po spoločnom obede sme sa vrátili späť do Sarajeva,“ opisuje Richard. Spolu s vojakmi dlho spomínali na návštevu.

Mať šťastnú ruku

Nadrotmajster Paraňa na jednotlivých pôsobiskách sledoval prácu veliteľov. Niektorí z nich sa mu stali vzorom pre jeho prácu. Ešte v škole to bol nadrotmajster Peter Gažo, v súčasnosti kapitán na Personálnom úrade OS SR, po príchode do Hlohovca jeho prvý veliteľ roty, dnešný zástupca veliteľa práporu major Stanislav Planka a spomedzi veliачich poddôstojníkov štábný nadrotmajster Milan Pavlík z trenčianskej brigády bojového zabezpečenia.

Po návrate z Afganistanu si nadrotmajster Paraňa začal vážiť celkom obyčajné veci. Priznáva, že priateľstvá, ktoré tam človek získa, sú trvácnejšie. Majú často vyššiu hodnotu. Na otázku, či má šťastnú ruku pri výbere veliачich, sa len pousmeje. „Veliaci by mal byť aj odborníkom na všetky odbornosti, ktoré v jednotke má, a my ich tam máme dosť. Preto je výber ľudí náročný. Komunikujem pri ich výbere s veliteľmi, ale všimam si aj hlasy z radov vojakov. Veliaci je ten, kto má zabezpečovať prenos informácií medzi veliteľom a vojakmi. Máme takých kandidátov v hľadáčiku, všimame si, ako sa osvedčili na cvičeniach počas celého roka a pri plnení funkčných povinností. Nie je to však jednoduché, lebo keď vojaci vidia, že veliaci alebo veliteľ družstva sa len vezie a čaká, či mu desiateho pípne cez mobil výplata, je zle. Takého veliaceho a veliteľa družstva sa treba rýchlo zbaviť, kým nezapácha viac škody. Napriek všetkému som nikdy nefutoval prácu veliaceho a prácu s ľuďmi,“ hovorí nadrotmajster Richard Paraňa (na fotografii druhý zľava).

Text: Jozef Žiak

100 rokov bratislavskej posádky

Veliteľstvo posádky Bratislava si pripomenulo sté výročie svojho vzniku slávnostným spoločným koncertom vojenských hudieb, ktorý sa uskutočnil 24. októbra v koncertnej sále Rozhlasu a televízie Slovenska v Bratislave.

V roku 1919 sa Bratislava istý čas volala Wilsonovo mesto (podľa amerického prezidenta ako uznanie za podporu USA vzniku Česko-Slovenska), pričom v kronike posádky sa nachádza v pozícii jej vojenského veliteľa meno talianskeho plukovníka Riccarda Barreca. Z pečiatok na vojenských dokumentoch vidieť, že sa používal aj názov Prešpurk. Vo februári 1919 to však čoraz častejšie bola Bratislava. Prvým veliteľom jej čs. vojenskej posádky bol podplukovník František Frinta.

Šesťdesiaty veliteľ

„Veliteľstvo posádky najmä prostredníctvom Čestnej stráže Ozbrojených síl SR, bratislavskej Vojenskej hudby Ozbrojených síl SR a Vojenskej hudby Banská Bystrica úspešne reprezentuje rezort obrany na verejnosti, zabezpečuje štátno-protokolárne aktivity a zároveň prispieva k posilňovaniu vojenských tradícií a k dôstojnosti stoviek slávnostných či pietnych podujatí na celom Slovensku,“

povedal štátny tajomník MO SR Marián Saloň. Veliteľ Veliteľstva posádky Bratislava plukovník Slavomír Milde privítal na slávnostnom koncerte aj zástupcov náčelníka Generálneho štábu OS SR ge-

Jednotky Veliteľstva posádky Bratislava reprezentujú rezort obrany na verejnosti, zabezpečujú štátno-protokolárne aktivity, prispievajú k posilňovaniu vojenských tradícií a k dôstojnosti slávnostných podujatí na celom Slovensku.

nerálmajorov Josefa Pokorného a Miroslava Lorinca, predstaviteľov vojenského diplomatického zboru, bývalých veliteľov posádky a tiež veliteľov posádok hlavných miest stredoeurópskeho regiónu z Berlína, Viedne, Prahy, Ľubľany a Kyjeva, ktorí spolupracujú v rámci Capital Commanders Cooperation.

Plukovník Slavomír Milde je pritom od roku 1919 v poradí šesťdesiaty veliteľ veliteľstva bratislavskej posádky. To prešlo obrovskými zmenami. V roku 1920 bolo jeho hlavnou úlohou zabezpečovať strážnu službu, dozor nad vojenskými osobami v meste, udržiavanie poriadku a tak tiež policajnú službu. V ďalších rokoch sa veliteľstvo začalo venovať aj osvetovej činnosti. Organizovalo vzdelávacie kurzy pre negramotných vojakov, odborné prednášky či divadelné predstavenia. Situácia sa postupne stabilizovala aj vďaka dokončeniu domov pre vojenských gázistov na Trnavskej ceste (1936) či uvoľneniu Hurbanových kasární pre posádkové veliteľstvo (1928).

1927: Vojaci z posádky Bratislava slávia Vianoce

Mimoriadne prestížnou udalosťou býval dôstojnícky ples. V roku 1933 ho však veliteľ posádky brigádny generál Josef Vitoušek zrušil. Za vrcholiacej hospodárskej krízy 11 800 korún, ktoré mal naň vyčlenené, rozdelil medzi deti nezamestnaných obyvateľov Bratislavy.

Zázemie klubu

Aktivita bratislavského posádkového klubu sa ani po presune priestraných Hurbanových kasární pod rezort kultúry v roku 2009 a premiestnení klubu do nevelkých priestorov na Dulovo námestie v roku 2011 neskončila. „Dve kroniky posádky Bratislava, z ktorých sa prvá začína už v januári 1919 a druhá sa končí náletom na bratislavskú rafinériu Apollo v júni 1944, sú veľkou vzácnosťou, a preto som veľmi rád, že nám ich Vojenský historický archív Bratislava na tento slávnostný večer zapožičal,“ poznamenal Stanislav Čáp, major v. v., vedúci Posádkového klubu Bratislava. Spolu s kolegami prezentovali počas osláv storočnice v budove rozhlasu výstavu dobových fotografií či faksimile dokumentov, ako aj obe vzácne kroniky. „Napríklad v druhej polovici tridsiatych rokov sídlilo v bratislavskej posádke 29 plukov a veliteľstiev. No a od marca 1939 do októbra 1940 sa vo funkcii veliteľa bratislavskej posádky vystriedalo až neuveriteľných desať dôstojníkov,“ odcitoval nám z kroník S. Čáp. Dodajme, že v „jeho“ posádkovom klube nachádza zázemie šesťnásť rôznych veteránskych či odborných klubov, desať záujmových krúžkov a ročne usporiadajú desiatky kultúrnych či spoločenských akcií.

Hudobníci aj stráž

Vráťme sa však späť k slávnostnému koncertu. Ako sa podarilo zladať vojenské hudby z Bratislavy aj z Banskej Bystrice do takého skvelého 80-členného koncertného telesa? Veď na storočníci posádky dokázalo zahrať taktý z opery William Tell

Gioacchina Rossiniho, áriu z Rusalky Antonína Dvořáka, I've got you under my skin Franka Sinatru, Ružičky Mikuláša Schneidera-Trnavského či Čardáš dvoch srdc Petra Hanzelyho. „Najskôr to chcelo vybrať dobrý repertoár, získať notový materiál, na to sme sa pripravovali všetci štyria dirigenti individuálne, pokračovalo to samostatnou prípravou oboch hudieb a potom ich zladením. Pravdaže, najťažšie to bolo s nácvikmi, lebo bratislavská hudba ročne zabezpečuje približne stoosemdesiat podujatí a banskobystrická stošesťdesiat. A to od víťania hláv štátov či ministrov obrany cez pietne akty až po vojenské pohreby,“ poznamenal inšpektor vojenských hudieb – hlavný dirigent major Boris Hokina.

No a ako inak, aj na stom výročí posádky Bratislava napochodovala v úvode na pódium Čestná stráž Ozbrojených síl SR so štátnou zástavou. „Ročne zabezpečujeme asi štyristo protokolárnych aktivít na celom Slovensku i v zahraničí,“ sumarizoval pplk. Branislav Fraňo, veliteľ Čestnej stráže OS SR.

Od Devína po Sabinov

Samozrejme, napríklad posádkové hudby vyhrávali v Bratislave aj pred rokom

1919. Posádka Bratislava žila svojím životom tiež za bývalého režimu. My sme sa však opýtali plukovníka v. v. Eduarda Csongu, aký bol rozbeh posádkového veliteľstva Bratislava po vzniku samostatného Slovenska. Práve on totiž posádkovú „brázdú“ oral najdlhšie. Veď v rokoch 1993 – 2001 bol zástupcom veliteľa, potom posádke velil rok z poverenia, ďalší rok opäť „zastupoval“ a v období 2003 – 2005 bol riadne ustanovený do pozície veliteľa: „Po vzniku štátu bol veľký politický kvas a rôzne tlaky, no vedeli sme, že to musíme vydržať a pre posádku vybojovať dôstojný štatút a pozíciu. Aj preto, lebo veliteľstvo posádky hlavného mesta sme od začiatku vnímali ako dôležité prepojenie vojenského a civilného priestoru. To bolo najmä v prvých rokoch samostatného Slovenska mimoriadne dôležité z hľadiska vybudovania základov dôvery občanov k svojej armáde. A tá trvá dodnes. Rovnako sme rozvinuli vzťahy s posádkovými veliteľstvami okolitých krajín a veľmi sa teším, že v tom pokračovali aj ďalší veliteľia.“ Plukovník Csonga spomenul tiež každoročné reprezentatívne prisahy stoviek vojakov základnej služby z posádky Bratislava na Vajanského nábreží či pod hradom Devín. Aj to, že pod Veliteľstvo posádky Bratislava patrili vojenské posádkové správy na celom Slovensku. „Hudby sme vtedy mali v armáde tri. V hlavnom meste nám podliehali niektoré strážne jednotky a pod naše posádkové veliteľstvo patrila dokonca vojenská väznica v Sabinove, ktorú zrušili v roku 2003. Spolu sme velili vyše tisícke vojakov,“ poznamenal plukovník Csonga a dodal: „Chcem poďakovať všetkým za to, čo urobili pre posádkové veliteľstvo pri jeho rozbehu od roku 1993, a podobne si vážim všetkých, ktorí prispievajú k jeho prestíži a profesionalite aj dnes.“

Text: Pavol Vitko

Foto: autor, archív Vojenského historického ústavu

Znak Veliteľstva posádky Bratislava

Znak Veliteľstva posádky Bratislava má tvar gotického štítu so striebornou bordúrou a tenkou čiernou linkou. Na červenej ploche znaku sú položené dva zlaté skrížené blatníkové meče. V jeho päte je strieborné trojvežové opevnenie s oknami a bránou s napoly vytiahnutou zlatou mrežou a na červených strechách veží sú po dve zlaté gule. V hlave štítu je na červenej ploche strieborným majuskulným písmom v prvom riadku uvedený názov VELITEĽSTVO POSÁDKY a v druhom mieste jeho sídla BRATISLAVA.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.

Vojenský historický ústav

Tri medaily z Číny

Na októbrových VII. armádnych svetových hrách v Číne získali slovenskí športovci v konkurencii 9 500 pretekárov zo 109 krajín tri medailové umiestnenia.

Armádne svetové hry patria k najmasovejším a najprestížnejším športovým podujatiam. Vojaci súťažili v 27 športoch a 331 disciplínach. „Vzhľadom na to, že Slovensko reprezentovalo vo Wu-chane iba dvanásť pretekárov, môžeme byť s ich výsledkami spokojní. No a keďže všetci medailisti sú z Dukly, som na nich patrične hrdý,“ uviedol riaditeľ Dukly pplk. Roman Benčík.

Veselý Veszelka

Patriť v trojskoku medzi svetovú extratriedu znamená pokoriť 17 metrov, k čomu mal Tomáš Veszelka našliapnuté už v júli na majstrovstvách Slovenska v Dubnici (16,91), keď iba o štyri centimetre zaostal za limitom na jesenné majstrovstvá sveta v katarskej Dauhe. „Tomáš mal za sebou vynikajúcu prípravu a jeho forma gradovala, no nekvalifikoval sa,“ neveselo spomenul jeho osobný tréner nadporučík Radoslav Dubovský. Armádne svetové hry boli síce až po atletickej sezóne, ale Veszelkovi s Dubovským sa ju podarilo vynikajú-

co „natiehnúť“. Veszelka podal z našich športovcov v Číne najlepší výkon, prvýkrát prekonal hranicu trojskokanskej elity a výkonom 17,09 m získal striebro. „Medaila je pre mňa prekvapením, pretože deň pred pretekmi som mal veľké žalúdočné problémy a pred odchodom do

Číny som pociťoval bolesti na zadnom stehennom svalu,“ uviedol po návrate na tlačovej besede Dukly. Aj preto slová trénera o jeho ďalšom súťažení vyznievajú veľmi optimisticky: „Tomáš má ako výnimočne talentovaný borec potenciál atakovať za ideálnych podmienok aj 17,50 metra. Chce to však stopercentné zdravie, kvalitnú prípravu, dobrý víťor, atmosféru na štadióne – a tiež trochu šťastia. Teraz sa však musíme sústrediť na to, aby nám neušla olympiáda v Tokiu,“ zdôraznil tréner Dubovský. Veszelka je totiž 5 centimetrov za limitom, ktorý zaručuje postup. Vo svetovom ratingu, do ktorého sa podľa špeciálneho kľúča zarátava päť najlepších výkonov, je síce aktuálne na 21 mieste, pričom do Japonska postupuje 32 trojskokanov, to však nič neznamená, lebo pred atlétmi je ešte celá predolympijská sezóna.

Ešte dve prekvapenia

Veteránka slovenskej atletiky kladivárka Martina Hrašnová ukázala dobrú formu už na atletických majstrovstvách sveta

v Dauhe, kde výkonom 71,28 m skončila deviata a dosiahla najlepšie umiestnenie spomedzi slovenských športovcov. Hoci 36-ročná reprezentantka niesla na otváracom ceremoniáli našu zástavu, s tým, že sa postaví na stupeň víťazov, vôbec nerátala: „Svoje možnosti som odhadovala na štvrté až deviate miesto,“ poznamenala skúsená Banskobystričanka. S dažďom a náročnými podmienkami sa však vyrovnala lepšie ako súperky a výkonom 68,89 m získala striebro.

Chodec na 20 kilometrov Miroslav Úradník doteraz zbieral ocenenia na menej významných podujatiach, pričom sa musel spamätať aj z ťažkých prehiev – a to tiež v Číne. Na svetovej olympiáde v Tchaj-peji pred dvoma rokmi na 19.

kilometri skolaboval a musela ho odviezť sanitka. Teraz mu však čínska pôda svedčala. Bojoval ako lev, hoci sa z päťčlennej vedúcej skupinky prepadol, pred finišom opäť zabral a časom 1:24:16 dokráčal pre bronz. „Nemali sme žiadne očakávania a nakoniec je z toho tretie miesto, za čo som veľmi rád a chcem sa poďakovať celému tímu Dukly. Oporou mi boli najmä fyzioterapeuti, keď už tréner so mnou vycestovať nemohol.“

Malá, ale úspešná

Vedúci výpravy a zároveň riaditeľ odboru riadenia športov v Dukle Pavol Kobela po návrate na Slovensko ocenil aj výkony plavca Dukly Tomáša Klobučníka, ktorý trikrát postúpil do finále, ako aj vojaka

z vrtuľníkového krídla Prešov Tomáša Marcinku, ktorý nie je profesionálny športovec, a pritom skončil v parašutizme na skvelom piatom mieste. Úspešnosť našej miniatúrnej výpravy, ktorej súčasťou boli aj príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia, ilustroval porovnaním, že napríklad Švédov bolo 80 a medailu získali len jednu. Čínu, Brazíliu či Francúzsko reprezentovalo viac než 500 armádnych športovcov, Česi ich vyslali 28. „Armádne hry sa konajú v štvorročných intervaloch, predchádzajúce boli v Južnej Kórei a o ich nasledujúcom dejisku sa ešte rokuje,“ avizoval riaditeľ VŠC pplk. Roman Benčík.

Text: Pavol Vitko
Foto: TASR

Bronzový silák

Na majstrovstvách Európy v tlaku na lavičke (Bench Press), ktoré sa v októbri konali vo fínskom Tampere, obsadil študent 4. ročníka Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika vojak Martin Foriš v kategórii juniorov do 83 kg celkovým výkonom 220 kg tretie miesto. „Teší ma, že som si vybojoval postup. Bronz v konkurencii pretekárov z deviatich krajín vnímam ako silný impulz do ďalšej prípravy,“ avizoval mladý kadet, ktorý o pódiové umiestnenie bojoval až do posledného pokusu s Ukrajincom Viktorom Hladkyim (235 kg) a Britom Franklinom Krisom (222,5 kg).

(hg)

Foto: European Powerlifting Federation

Ironman sa nevzdal

Na prestížnych októbrových majstrovstvách sveta Ironman (3,8 km plávanie + 180 km bicykel + 42,2 km beh) zabojoval na Havaji prvý raz aj slovenský profesionálny vojak. Rotmajster Michal Ivančo, ktorý slúži v Prešove a trénuje v amatérskych podmienkach, pretekal v kategórii od 45 do 50 rokov. Spomedzi 350 súperov skončil v polovici štartovného poľa, hoci jeho ambície boli podstatne vyššie. „Samozrejme, úspechom bolo už len kvalifikovať sa na najslávnejšie svetové preteky svojho druhu. Bohužiaľ, v záverečnom maratónskom behu som pár desiatok minút po štarte dostal silné kŕče do nôh. Od tridsiateho kilometra som sa dokonca bál, že ma organizátori siahnu z trate, tak som sa trápil. Po tvrdom tréningu a ceste na druhý koniec sveta

mi v tej chvíli bolo do plaču,“ priznal 49-ročný železný muž. Podľa vlastných slov zrejme doplatil na 34-stupňové teploty a takmer 90-percentnú vlhkosť vzduchu. No nevzdal sa. Ak je však jeho najlepší celkový čas za všetky tri disciplíny 9:34:34 hod, čo bolo vlani, na Havaji preťal pásku za 11:59:22 hod.

Na počasie doplatili viacerí pretekári vrátane vlaňajšieho absolútneho víťaza, ktorý skončil ešte na bicykli. Rotmajster Ivančo sa teda tešil aspoň z toho, že svojho 17. Ironmana „nezabalil“. Aktuálne sa pripravuje na januárové majstrovstvá sveta v behu na lyžiach so psom, v ktorých bol na minulom šampionáte v Nemecku strieborný. V januári v Zuberi chce prinajmenšom obhájiť túto pozíciu.

(pv)

Prajeme
vám
príjemné
VIANOCE
plné
pohody
a pokoja.

GRANIT
HOTEL

MILITARY ENGLISH

COMBAT SEARCH AND RESCUE

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: Paulo Rezende, Força Aérea Brasileira

Combat search and rescue (CSAR) designates operations and/or mission carried out during military conflicts within or near combat zones to rescue, recover, and return military personnel shot down or isolated behind enemy lines; surrounded, engaged, wounded, or captured by the enemy. During peacetime, CSAR teams may be deployed during emergency calls for aid or natural disasters where lives are in **jeopardy** and need to be rescued. Typically, a CSAR mission involves a rescue platform such as a helicopter or an airplane, a ship or submarine at sea, and a vehicle on the ground. Other helicopters, ground-attack aircraft, aerial refueling tankers and/or an **airborne** command post may support the **principal** means of rescue.

Supporting aircraft providing air-to-air, air-to-ground, and Suppression of Enemy Air Defense (SEAD) coverage can **degrade** the threat, either temporarily or permanently, permitting rescue assets to enter the area and execute the recovery. Rescue forces may be **augmented** by these supporting systems depending on the threat environment, distance to the survivor, and availability of assets.

The primary operational task of CSAR is to locate, communicate with, and recover downed aircrews and isolated personnel. This primary task can be broken into three sub-tasks: locating the aircrew or the survivor by visual or electronic search methods to **pinpoint** the exact location and permit recovery; communicating with the survivor by radio or visual signaling to conduct authentication; and returning the survivor to friendly control while providing necessary medical assistance.

Tactics evolved throughout the years **hand-in-hand** with combat experience: in response to the Vietnam War CSAR requirements, the US military improved the night capability of helicopters and **area denial** munitions, which facts contributed to the statistics where 3,883 lives of U.S. citizens were saved in Vietnam at the cost of 71 rescuers and 45 aircraft.

Personnel recovery personalized in the motto “leave no airman, marine, soldier, or sailor behind” has become an increasingly important mission parameter that **boosts the morale** of the troops deployed in the combat zone. It is significant that in recent military conflicts combat search and rescue assets were among the first to arrive in **theater** so they would be ready to

support combat operations. To meet the requirements of a lead service, military planners recognize the special role played by the air force, and make sure it receives necessary equipment and training to conduct CSAR.

Recently, the US Air Force announced it is looking into deploying UAVs to conduct CSAR missions aiming at “decreasing the response time needed for insertion and extraction of personnel at risk while also not increasing the number of personnel in harm’s way”. The plans call for a platform that can operate in any environment – “desert, jungle, mountainous, and maritime” – whilst being able to carry the equivalent of four fully equipped soldiers or 1,400 pounds of equipment anywhere within a minimum 200 kilometer combat radius from its base station.

QUESTIONS:

1. Čo je hlavnou úlohou CSAR a aké platformy sa pri ňom používajú?
2. Akú modernizáciu priniesli pre CSAR skúsenosti USA v bojoch vo Vietname?
3. Aké parametre sa vyžadujú od novej generácie dronov na využitie v CSAR?

GLOSSARY

- **jeopardy** /ˈdʒɛpərdi/ – ohrozenie, nebezpečenstvo;
- **airborne** /ˈɛrˌbɔrn/ – lietajúci, vo vzduchu;
- **principal** /ˈprɪnsəpəl/ – základný; • **degrade** /dɪˈɡreɪd/ – znížiť, redukovať; • **augmented** /agˈmentəd/ – posilnený; • **pinpoint** /ˈpɪnˌpɔɪnt/ – presne určiť, vytýčiť; • **hand-in-hand** /hænd ɪn hænd/ – ruka v ruke; • **area denial** /ˈɛriə dɪˈnaɪəl/ – obmedzenie činnosti protivníka v priestore;
- **boosts the morale** /bʊsts ðə məˈræl/ – pozdvihnúť, posilniť morálku; • **theater** /ˈθiətər/ – vojenský priestor.

Vaše starosti... ...na našu hlavu

Ako postupovať pri vzniku bezpečnostného incidentu pri spracúvaní osobných údajov?

Bezpečnostný incident pri spracúvaní osobných údajov je úmyselná alebo neúmyselná udalosť, ktorej následkom je porušenie zabezpečenia ochrany osobných údajov. Je ním aký-

koľvek spôsob technického, organizačného alebo fyzického narušenia bezpečnosti spracúvania osobných údajov, ktoré vedie k zničeniu, poškodeniu, strate, zmene, neoprávnenému prístupu, manipulácii, alebo pokus o prekonanie bezpečnostných opatrení, ako aj pokus o akúkoľvek manipuláciu s osobnými údajmi v rozpore so zákonom.

V prípade vzniku bezpečnostného incidentu oprávnená osoba bezodkladne prijme opatrenia, ktoré minimalizujú riziko ďalšieho narušenia bezpečnosti spracúvania osobných údajov. Vzápätí o bezpečnostnom incidente informuje vedúceho organizačnej zložky a poverenú osobu organizačnej zložky.

Ak vznikol bezpečnostný incident v informačnom systéme, oprávnená osoba súčasne oznámi povahu a rozsah narušenia bezpečnostnému správcovi informačného systému.

Oprávnená osoba potom vypracuje o bezpečnostnom incidente správu podľa prílohy č. 7 smernice Ministerstva obrany SR č. 13/2019 o ochrane osobných údajov a odovzdá prostredníctvom poverenej osoby zodpovednej osobe.

V ďalšom spracúvaní osobných údajov môže oprávnená osoba pokračovať až po odstránení hrozby rizika a prijatí primeraných bezpečnostných opatrení. V prípade spracúvania v informačnom systéme až po písomnom súhlase bezpečnostného správcu informačného systému.

Ing. Bc. Mária Kalinayová
zodpovedná osoba na ochranu
osobných údajov (GDPR) MO SR

Dovoľte, aby som sa poďakoval ministerstvu obrany za krásne usporiadanú slávnosť na Dukle. Tí bojovníci si takúto úctu naozaj zaslužia. Bol som veľmi dojatý aj preto, lebo som tu na Dni hrdinov Karpatsko-dukľanskej operácie bol prvý raz. Celé tie roky ma sem nikto nikdy nepozval - a myslel som si, že ani nepozve. O to viac, že som teraz už celkom imobilný. Preto úprimne ďakujem pánovi Richardovi Zimányimu a jeho kolegom z oddelenia vojnových veteránov, ako aj vojenským zdravotníkom, ktorí mi pri zabezpečení cesty veľmi pomohli. Veľké poďakovanie patrí pánovi ministrovi obrany Petrovi Gajdošovi. Veľmi mi to prekvapilo, keď mi udelil pamätnú medailu. Nuž - bol som dojatý a hrdý. Veď na Duklu so mnou prišli aj štyri z mojich šiestich detí a tiež niekoľko vnukov. Docestoval aj priateľ s manželkou až z Holandska. Vnuk Benjamín položil za našu rodinu kyticu pri pamätníkoch na Dukle, vo Svidníku a tiež pri svidníckej soche armádneho generála Ludvíka Svobodu. Toho si veľmi vážim. Napokon, z roku 1945 mám medailu aj od neho. No to bolo už veľmi dávno a opakujem - ani som nedúfal, že si ešte niekto na mňa spomenie. Škoda len, že z takého krásneho a dôstojného podujatia nebol priamy prenos. Manželka si doma aj poplakala, že to nemohla vidieť. Ale nevadí, niečo videla večer v správach. Hlavne, že ministerstvo obrany nezabúda na to, aké obete stála naša sloboda - a že nezabúda ani na nás, vojnových veteránov.

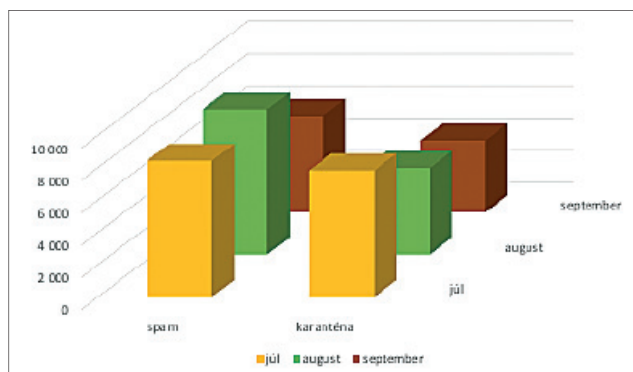
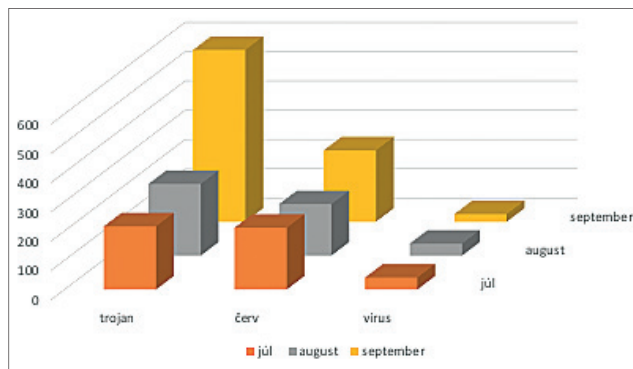
Nech sa vám všetkým darí, Boh vám pomáha.

Daniel Kotsánszky, Svinica pri Košiciach

Pán Daniel Kotsánszky, rodák z Michaloviec, sa ako 15-ročný rozhodol bojovať po boku postupujúcej Červenej armády. Štatút účastníka národného boja za oslobodenie v spojeneckej armáde má oficiálne od 15. januára 1945. Prvé ľahšie zranenie utrpel pri bojoch na rieke Visla. V rámci Ostravskej operácie dňa 27. apríla 1945, len tri dni pred oslobodením Ostravy a jedenásť dní pred koncom vojny, utrpel vážne zranenie oboch nôh. Jednu mu museli amputovať. Krátko po vojne ho viackrát vyznamenali, no keďže sa neskôr stal kňazom kalvínskej cirkvi, po roku 1948 ho po celé desaťročia nepozývali na žiadne výročia či spomienkové podujatia.

IB News

■ V septembri 2019 zachytili administrátori Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov (ZaSKIS) v sieti Ozbromených síl Slovenskej republiky 587 škodlivých programov typu trójsky kôň, 244 červov, 26 vírusov. Ako spam bolo označených 5 960 e-mailov, 4 447 e-mailov bolo zaradených do karantény. Trocha nám to po lete znova stúplo.

Text: odbor informačnej bezpečnosti ZaSKIS

Pek(el)ne po slovensky

Na Nový rok sa začína nový rok

Po celom dome rozvoniavajú medovníky (alebo okna), na sporáku sa varí kapustnica a vo vani pláva kapor (po dlhšom čase sa naučí aj znak). Koncoročný kolotoč už doplní len tradičný hlavolam vianočných a novoročných želaní. Keď *Vianoce* sú s veľkým písmenom, sú aj *Vianočné sviatky*? *Štedrý deň*? *Nový rok*? Niektorí to uhádnu hneď, iní dumajú dlhšie a ďalší to vyriešia napísaním celého textu VEĽKÝMI PÍSMENAMI. Aby tí prostrední

nemuseli dumať pridlho, poradíme im. *Vianoce* sú naozaj veľké a jedinečné, tie sú správne. Rovnako pomenúvajú jedinečné sviatky aj *Štedrý deň*, *Štedrý večer*, *Prvý* či *Druhý sviatok vianočný* a *Nový rok*, preto celé pomenovania píšeme s veľkým písmenom na začiatku. *Deň*, *rok* aj *sviatok* sú všeobecné podstatné mená, píšú sa s malým písmenom.

Keď chceme jedným názvom obsiahnuť všetky vianočné dni, nazveme ich *vianočné sviatky* – keďže označujeme rôzne sviatky jedným pomenovaním, píšeme ho s malým začiatočným písmenom. Pri *Novom roku* nás môže pomýliť jeho nevlastné dvojča *nový rok*, s malým písmenom, ktorý všeobecne označuje celý rok, nielen prvý deň mesiaca január. Podobne ako *starý rok*, *minulý rok*, *budúci rok*. Preto ak by ste museli vinšovať niekomu, koho naozaj nemáte radi, pokojne mu zaželajte šťastný Nový rok – teda iba ten jeden jedinečný deň.

(vm)

Breviár dôstojníka

Vizitky (I. časť)

Karty, ktoré obsahujú informácie o firme alebo o jednotlivcovi, sa rozdáva zvyčajne pri formálnom predstavovaní ako konvencia a prostriedok na lepšie zapamätanie.

V histórii slúžila vizitka/navštívenka na ohlasovanie návštevy. Pri príchode sa navštívenka odovzdala personálu – služobníctvu, ktorý ohlasoval návštevy svojmu pánovi.

Vizitka spravidla obsahuje meno, prípadne názov firmy (väčšinou aj s logom) a kontaktné údaje, ako sú adresa, telefónne číslo, fax, e-mail a webová stránka. Väčšina vizitiek má klasický čierny text na bielom podklade, ale čoraz viac sú v kurze vizitky s profesionálnym dizajnom.

Vizitka je podlhovastý kartón, ktorého veľkosť podlieha v rôznych krajinách miestnej zvyklosti. Je na nej napísané meno a hodnosť pracovníka, resp. meno jeho manželky. Treba venovať pozornosť tomu, aby sa použil kvalitný biely papier.

Vzhľadom na to, že nároky na formát vizitiek a druh písma bývajú v rôznych štátoch odlišné, je najlepšie, ak je to technicky možné, dať si vizitky s výnimkou vizitky bez hodnosti vytlačiť až na mieste podľa miestnych zvyklostí.

Text: pplk. Viktor Smolár
riadiťel odboru protokolu,
kancelária ministra obrany SR

Molitvu prolíju

Pred adventným obdobím obohatilo ponuku najmä duchovných pravoslávnych piesní CD Kvinteta svätého archanjela Michala *Molitvu prolíju*, slávnostne pokrstené v kaplnke Zvolenského zámku. Kvintet, v ktorom pôsobí dekan vojenského dekanátu veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene pplk. Marek Ignacik spoločne s manželkou Svetlanou, je združením pravoslávnych cirkevných obcí Zvolena a Banskej Bystrice. Medzi staroruskými, starobulharskými, gréckymi a byzantskými cirkevnými nápevmi sú aj tie s adventnou a vianočnou tematikou.

(jož)

Vypálené obce

Po roku 2008 sa na základe výskumu Múzea SNP stanovilo, že následkom nacistických represálií na Slovensku nacisti často za pomoci domácich prisluhovačov vypálili 105 obcí. Kritériom bolo vypálenie minimálne štvrtiny budov. V roku 2018 sa takto klasifikovalo už 169 obcí a osád. Autor Marcel Maniak v publikácii *Nikdy viac*, ktorá má podtitul *Príbeh vypálených obcí*, predstavuje až 222 sídel. Zoznam totiž rozšíril aj o dediny či osady, ktoré vyhoreli počas povstaleckých, ústupových alebo oslobodzovacích bojov, respektíve následkom bombardovania. Pridal aj vypálené rómske osady, horské hotely, chaty či kaštiele. V takmer 250-stranovej publikácii definoval aj jednotky, ktoré sa podieľali na vypaľovaní a vyvražďovaní. Jednotlivé fakty ilustruje zápismi z obecných kroník. Tak to je aj v prípade Gigloviec v okrese Vranov nad Topľou, ktoré boli zničené za pomoc partizánskeho zväzku Čapajev: „Evakuácia prišla 18. novembra 1944. Behom dvoch hodín každá rodina musela opustiť svoj domov. Bol plač, naliekanie. Keď Nemci vyhnali občanov, začali rabovať, čo ostalo v domoch. Po vyrabovaní začali s vypaľovaním. Pálili všetko zaradom. Len náhodou nebolo spálených päť domov. Vypálených bolo 31 domov, z toho 12 murovaných a 19 drevených, aj s hospodárskymi budovami.“

(pv)

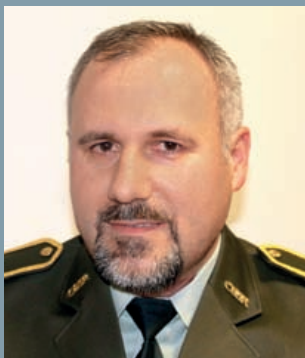
PLNÁ POĽNÁ

Plná poľná, rozhlasový armádny magazín pre vojakov a nevojakov, je tu pre vás **každý piatok o 21.05 hod.** na všetkých okruhoch Rádia Regina a v repríze v sobotu o 00.30 hod.

Pripomienky, tipy a názory
posielajte na mailovú adresu
plnapolna@mod.gov.sk.

Teší sa na vás
Miroslav Minár

plk. Jozef Michalov
zástupca generálneho vikára OS SR
a biskupský vikár Ordinariátu OS a OZ SR

Vianoce sú tu zas...

... spieva sa v jednej známej pesničke.

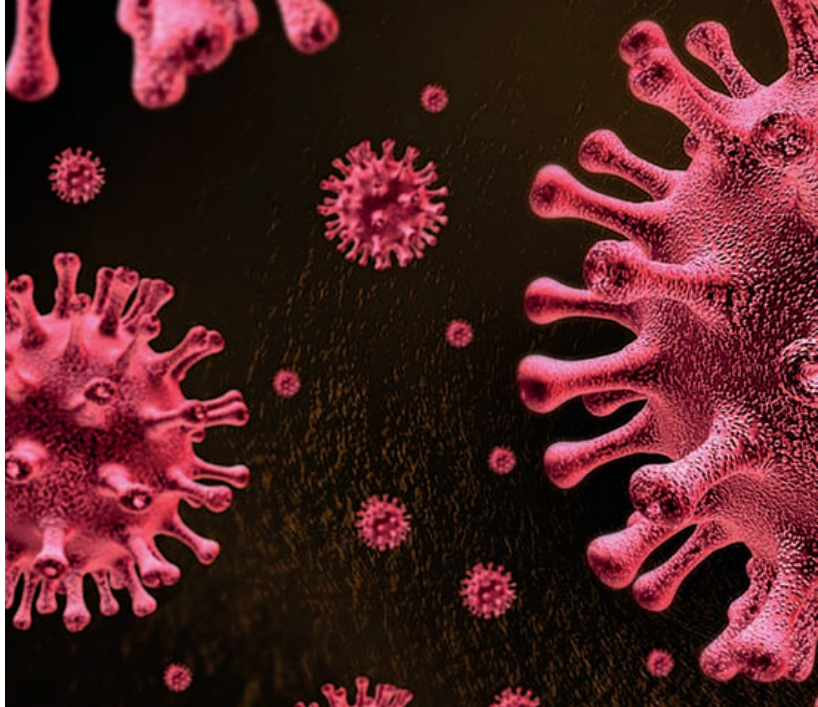
Rok ubehol ako voda a aj my, príslušníci a zamestnanci rezortu obrany, sa tešíme na Vianoce. Áno, po úspešnom zvládnutí cvičenia Slovenský štít 2019, po naplánovaní budúceho výcvikového roka a stresoch s dočerpaním finančných položiek rozpočtovej kapitoly finančných disponentov rezortu, po absolvovaní nespočetného množstva adventných a predvianočných večierkov prichádza pár dní, na ktoré sa veľmi tešíme a chceme ich prežiť v pokoji svojich domovov so svojimi najbližšími.

A po podaní rúk a s vinšmi na perách sa všetci rozídeme za zaslúženým odpočinkom. Mimochodom, Pán Boh daj, aby to tak bolo aj počas nastávajúcich sviatkov, bez vážnych udalostí v služobnom či osobnom živote. Ale nikto z nás nevie, čo nás čaká a neminie. Veď ani tie prvé, autentické Vianoce neboli také idylické a pokojné. Ich hlavní aktéri, Jozef a Mária, ktorá bola vo vysokom štádiu tehotenstva, museli putovať vyše 130 kilometrov. Z dnešného pohľadu a technických možností to nie je veľká vzdialenosť. Iné je ísť na zvieratí a pešo...

A keď konečne dorazili do Betlehema, prichádza ďalší problém. Nikto nechce prichýliť mladú rodinu, ktorá čaká dieťa, lebo by mohol práve v ich dome nastať čas pôrodu, a to by podľa židovských noriem znečistilo všetkých, ktorí by sa v tom dome nachádzali a vzápätí by všetci museli postúpiť náročné očisťovacie obrady. Preto maštal, lebo tento priestor nebol určený na bývanie a v prípade pôrodu by nikto nebol takto zasiahnutý.

Či život a peripetie Jozefa, Márie a Ježiša nepripomínajú život nás obyčajných ľudí? Neistota, strach, ťažkosti života sprevádzajú celý náš život, a tie neobišli ani Božiu rodinu. A napriek tomu sa Boh nebál na seba zobrať ľudskú prirodzenosť, aj keď vopred vedel, že to v tomto svete nebude mať jednoduché. Prichádza, aby nám dal príklad i posilnenie, prichádza, aby nás naučil múdro a dobre žiť. O tom sú tie pravé, kresťanské Vianoce. O istote Božích darov a jeho blízkosti.

Všetkým želám pokojné a požehnané prežitie nastávajúcich sviatkov. Najmä vojakom a vojačkám, ktorým pre plnenie služobných úloh v operáciách medzinárodného krízového manažmentu nebude dopriať Vianoce prežiť v kruhu svojich rodín. Možno tam, ďaleko od domova, precítia pravú podstatu Vianoc, že do samoty a opustenosti ľudského srdca chce zažiarit jas a teplo betlehemského svetla.

Očkovaním proti chrípke

Všetko, čo ste chceli vedieť o očkovaní proti chrípke, ale hanbili ste sa na to opýtať.

PREČO?

Chrípka je závažné infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje vysokú chorobnosť a práceneschopnosť. Žiadne iné akútne respiračné ochorenie sa v populácii nešíri tak rýchlo ako chrípka. Každý rok postihne asi 10 - 15 percent populácie a je príčinou 250 000 - 500 000 úmrtí na celom svete.

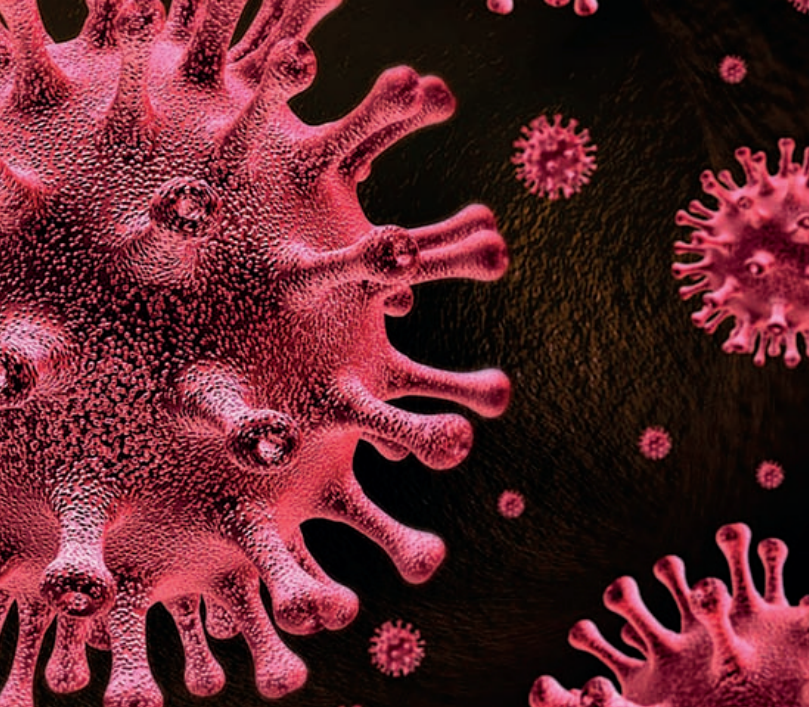
Dá sa jej veľmi jednoducho a lacno predísť očkovaním. Očkovanie proti chrípke nie je len ochranou pre samotnú očkovanú osobu, je ochranou aj pre jej okolie. Očkovaný človek vírus neprenáša. Taktiež očkovaný lekár je pre svojich pacientov príkladom a zároveň ich nenakazí.

AKO?

Ak sa rozhodnete pre očkovanie, oslovte vášho všeobecného lekára, ktorý vám predpíše recept. Očkovaciu látku si vyberiete v lekární a vrátite sa k lekárovi, aby vás zaočkoval. V niektorých všeobecných ambulanciách je možné telefonicky požiadať o elektronický predpis očkovacej látky, ktorú potom prinesiete k lekárovi. Platnosť receptu je sedem dní, ak po vybratí z lekárne nejдете bezprostredne k lekárovi, treba očkovaciu látku skladovať v chladničke. Dôležité je, aby očkovaná osoba bola v čase očkovania zdravá, bez teploty a prejavov akútneho infekčného ochorenia. Očkovacie látky proti chrípke sú aj tento rok v priebehu chrípkovej sezóny, teda od 1. 10. 2019 do 29. 2. 2020, hradené v plnej výške všetkými zdravotnými poisťovňami.

KEDY?

Imunitný systém si vytvára dostatočnú ochranu pred chrípkou približne 10 - 14 dní, preto je najoptimálnejšie očkovanie dva týždne pred očakávaným začiatkom chrípkovej epidémie. Najvhodnejší čas na očkovanie je teda v priebehu októbra a novembra. Očkovať

je možné aj v ďalších zimných mesiacoch, dokonca aj počas epidémie, je však riziko, že očkovaný jedinec ochorie skôr, než si stihne vytvoriť protilátky. Vzhľadom na to, že vírus chrípky sa stále mení, je nevyhnutná každoročná príprava novej očkovacej látky a očkovanie treba opakovať každý rok.

KTO?

Očkovanie sa odporúča najmä pre tehotné ženy, deti od šesť mesiacov, zdravotníckych pracovníkov, osoby vo veku 59 rokov a viac vrátane rodinných príslušníkov, pracovníkov rezortov, v ktorých dochádza k úzkemu kontaktu veľkého množstva ľudí, profesionálnych vojakov a policajtov, aktívnych športovcov, cestovateľov a osoby s chronickými ochoreniami dýchacích ciest, srdcovo-cievneho systému, s metabolickými, obličkovými a imunitnými poruchami. Každoročné očkovanie sa však odporúča pre všetky vekové skupiny, nielen pre rizikových pacientov.

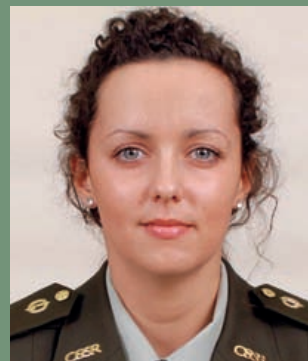
ČO?

Treba zdôrazniť, že na očkovanie na Slovensku sú k dispozícii „neživé“ očkovacie látky. Preto nie je možné, aby očkovacia látka spôsobila chrípku. Očkovacie látky sú vo všeobecnosti dobre tolerované, nežiaduce účinky sú obvyčajne nezávažné a zriedkavé. Patria k nim únava, bolesť svalov a hlavy, menej často zvýšená teplota. Všetky tieto príznaky majú prechodný charakter a v priebehu 1 – 2 dní samovoľne ustúpia.

Text: npor. MUDr. Jana Gonšorová

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr. Petra Hadvábová
prápor ISTAR Prešov

Zaľúbenosť verzus reálna láska

Priebeh zaľúbenosti je rovnaký. Keď sme zamilovaní, trpíme ilúziou, že milovaná osoba je dokonalá. Také zmýšľanie však nie je reálne. Zabúdame brať do úvahy realitu ľudskej prirodzenosti. Vo svojej podstate sme egocentrickí. Nikto z nás nie je absolútne nezištný. Túto ilúziu nám dáva len eufória zaľúbenosti.

Zhruba po dvoch rokoch, keď príval emócií ustúpi, sa vrátíme do reálneho života. Prichádza hranica, keď sa páry od seba „odmilujú“. Nastáva fáza reálnej lásky. Tento druh lásky je tiež emocionálny, nemá však charakter posadnutosti. Zjednocuje city a rozum. Reálna láska je to, keď milujeme druhú osobu bez hormonálnych výkyvov, ktoré spôsobujú tie povestné motýliky v brušku a búchajúce srdiečko hneď, ako pomyslíme na svoju milovanú osobu. Nevyžaduje eufóriu zaľúbenosti. Práve naopak. Reálna láska nemôže nastať, kým zaľúbenosť nepominie. Na to, aby tento prechod bol plynulý, si musíme uvedomiť, že zaľúbenosť je len dočasným emocionálnym pozdvihnutím a po jej prirodzenom uplynutí sa budeme spolu s naším partnerom snažiť pracovať na „reálnej láske“. Ak sa o to nesnažíme, po rokoch partnerstva mnohí z nás bilancujú a konštatujú: veď my sa nevieme na ničom zhodnúť, môj partner/partnerka sa mi vôbec nevenuje, s ničím mi nepomôže. A to sme si na vrchole zamilovanosti mysleli, že sa zhodneme vo všetkom. Profesia vojaka je ťažkou skúškou každého partnerského vzťahu. Časté služobné cesty, „týždňovky“, výcviky, nasadenia v zahraničí. Nastáva dilema. Rozídeme sa a skúsim to znova s iným partnerom, alebo zostanem a budem žiť v nepochopení a nespokojnosti? Existuje aj tretia možnosť, pokúsiť sa znova oživiť vzťah. Blížia sa vianočné sviatky. Začnime už teraz. Pomôžme svojim partnerom pri príprave a počúvajte, o čo vo vzťahu najviac prosia. To je pre nich prejav lásky. Uvidíte, ako takáto maličkosť vzťahu pomôže.

V januárovom článku poukážeme na princípy, vďaka ktorým sa dá zlepšovať vzťah, aj keď zamilovanosť pominula. To znamená, ako vyznávať lásku vedome. Nie každý vzťah sa dá zachrániť, keď sa objaví kríza. To vôbec nie. Ale prečo sa o to aspoň nepokúsiť?

Odkaz otca vlasti

„Nech každý z nás je dnes lepší,
ako bol včera, a vlasť naša
bude veľká a slávna.“

M. R. Štefánik

Výnimočný, pritom však krátky život generála Milana Rastislava Štefánika sa odohrával takmer na všetkých kontinentoch. Bol to život vyplnený štúdiom a publicistickou činnosťou, vedeckou i spoločenskou aktivitou.

Milan Rastislav Štefánik sa vedel uplatniť ako astronóm, vojak letec či bystrý diplomat so zmyslom pre predvídavosť. Ale pri celkovom hodnotení historického významu osobnosti generála Štefánika to všetko ani zďaleka nedosiahlo rozmer jeho poslania v posledných rokoch života, ktoré zasvätil národnoslobodzovaciemu zápasu, boju za samostatný Česko-Slovenský štát. Bol prvým Slovákom, ktorý obdivuhodnými diplomatickými krokmi priamo i nepriamo vplýval na európsku politiku tých čias a táto jeho činnosť svojím dosahom ďaleko prerástla rámec česko-slovenských záujmov.

V roku 1993 bola Vysoká vojenská letecká škola SNP v Košiciach premenovaná na Vysokú vojenskú školu letectva gen. M. R. Štefánika. S platnosťou od 20. novembra 1996, na základe novely zákona č. 172/1990 Zb. o vysokých školách, sa zmenil názov na Vojenskú leteckú akadémiu generála M. R. Štefánika v Košiciach. Po jej zániku bola zákonom č. 455/2004 Z. z. k 1. septembru 2004 zriadená Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši ako štátna vysoká škola. Dňa 25. júna 2008, rozkazom prezidenta Slovenskej republiky č. 2/2008, bol vojenskému útvaru – dopravnému leteckému krídlu v Kuchyni zapožičaný čestný názov Dopravné letecké krídlo generála Milana Rastislava Štefánika. Po reorganizácii tohto útvaru bol rozkazom prezidenta SR č. 6/2017 z 10. januára 2017 upravený zapožičaný čestný názov na Dopravné krídlo generála Milana Rastislava Štefánika. Prezident Slovenskej republiky v zmysle ústavných právomocí vymenoval 7. mája 2004 Milana Rastislava Štefánika do hodnosti generála in memoriam.

Text: plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.
riaditeľ Vojenského historického ústavu

39. čs. strelecký pluk výzvedný

V čs. légiách v Taliansku počas prvej svetovej vojny celkovo pôsobilo takmer 20-tisíc Čechov a Slovákov. Dávno pred oficiálnym vznikom československého vojska v Taliansku, ešte v rokoch 1916 – 1917, tu pôsobili v spravodajskej službe talianskej armády vojaci českej a slovenskej národnosti.

Ich nasadenie však do veľkej miery záviselo od iniciatívy a dôvery talianskych dôstojníkov. Napriek ich zásluhám v prospech Talianska počas vojny sa mnohí nevyhli zajateckým táborom.

Od Álp až po Jadran

Predovšetkým v táboroch Sala Consilina, Polla a Casagiove sa z radov dobrovoľníkov vytvorili v priebehu jari 1918 výzvedné oddiely (reparti esploratori), ktorých činnosť do veľkej miery prispela k uznaniu a vzápätí aj vytvoreniu autonómnej československej armády v Taliansku. Dňa 21. apríla 1918 bola v Ríme podpísaná zmluva medzi československou a talianskou vládou, ktorá definitívne uznala čs. armádu v Taliansku. Veliteľom čs. zboru sa stal generál Andrea Graziani.

Československí „výzvedníci“ boli potom formálne zaradení 25. septembra 1918 do výzvedného pluku s deviatimi rotami, ktorý niesol označenie 39. Reggimento Esploratori Ceco-Slovacco a bol začlenený do 7. divízie. Jednotlivé rotý tak pôsobili po celom taliansko-rakúskom fronte od švajčiarskych hraníc – hory Ortler – až po dolný tok Piavy, ktorá ústi do Jadranského mora. 39. čs. strelecký pluk výzvedný bol najskúsenejšou jednotkou zboru talianskej légie a významne sa podieľal aj na neskoršom formovaní ozbrojených síl nového Česko-Slovenska. Výstroj čs. výzvedníkov bol klasický taliansky, rozlišovacím znakom bol iba lev v ovále. Neskôr tiež pribudli klobúky talianskych horských jednotiek. Časť výstroja prevzali od arditov, najmä symbolický útočný nôž (pugnale).

Domáca posádka Bratislava

Koncom roka sa celý armádny zbor začal presúvať do novovzniknutého Česko-Slovenska. Ešte pred odchodom boli 8. decembra 1918 počas veľkej slávnosti v Padove jednotlivým plukom, medzi nimi aj 39. výzvednému pluku, odovzdané bojové zástavy. Po príchode do vlasti bol pluk v rámci unifikácie brannej moci na základe výnosu MNO č. 5.700-org.1919 1. októbra 1920 zlúčený so 72. peším plukom domáceho vojska do Pešieho pluku 39 s veliteľstvom najskôr v Dunajskej Strede, od novembra 1920 v Bratislave.

Na základe dekrétu prezidenta republiky publikovaného výnosom MNO č. 32.630-pres.voj.1920 dostal pluk čestný názov „Výzvedný“, ktorý bol v apríli 1931 doplnený o „Výzvedný generála Grazianiho“. Od svojho legionárskeho predchodcu pluk získal bojovú zástavu so stuhami, ktorú používal až do roka 1939.

V roku 1926 prebehla slávnostná výmena pôvodných legionárskych zástav za ich kópie, Pešiemu pluku 39 bola slávnostne udelená 28. októbra 1931 mestom Bratislava a zároveň bola dekorovaná Vojnovým krížom 1914 – 1918. Originál i kópia sú uložené vo VHÚ Praha. Replika, ktorú vyrobila na múzejné účely firma Velebný & Fam, s. r. o., v Ústí nad Orlicí, sa nachádza v zbierkach Vojenského historického múzea Piešťany od roku 2009. Príležitostne je možné zástavu vidieť pri slávnostných udalostiach organizovaných Ministerstvom obrany SR alebo v rámci výstav, na ktorých sa autorsky podieľa VHÚ Bratislava.

Osemcípá modrá hviezda

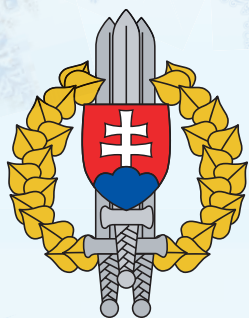
Zástava je vyrobená z hodvábného vlajkového ripsu s rozmermi 1 200 × 1 220 mm. Rubovú i lícnu stranu zástavy tvoria dva pozdĺžne pruhy béžovej a červenej farby v pomere 1 : 1. V strede lícnej strany je umiestnená modrá nepravidelná osemcípá hviezda s vencom, arditským útočným nožom a číslom „39“. V hornej časti hviezdy je vyšitý názov pluku „VÝZVEDNÝ PLUK ČS.“.

V strede rubovej strany zástavy je umiestnený kruh vyšitý bielym hodváhom, v ňom zlaté lipové listy so striebornými lipovými plodmi. V strede kruhu sú zlatou niťou vyšité písmená „ČS“ a okolo nich umiestnené štyri zemské znaky – český, sliezsky, slovenský a moravský. Zástava je z troch strán ukončená zlatými strapcami a siedmimi látkovými pútkami so striebornými karabínkami, ktorými je pripevnená k žrdi. Žrd' zástavy je potiahnutá hnedým zamatom. Hrot zástavy tvoria štyri veľké spojené kruhy striebornej farby.

Text: Mgr. Viera Jurková

Vojenský historický ústav – VHM Piešťany

Foto: VHM

MLADÉ A MODERNÉ

Foto: Jozef Žiak